De graven in de crypte van de Sint-Gorgonuiskerk bevestigen de macht van de clan Sweerts in het 18e eeuwse Hoegaarden

Maurice Dodion en Wasily Pedjko.

Inleiding

Omdat het in 2022 al tien jaren geleden was dat de crypte van de Sint-Gorgoniuskerk tijdelijk werd opengesteld voor het publiek leek het moment gunstig om terug te blikken wat er over die crypte is gepubliceerd in ons tijdschrift Familieschoon (1960- …, trimestriële uitgave van de Confrérie der V Notabele Geslachten van Hoegaarden) en in het tijdschrift Alpaidis (1965- …, de trimestriële uitgave van de heemkring Hoegaards Erfgoed vzw). De volgende opening van de crypte voor het publiek zal pas doorgaan in het jaar 2032!

Tot dan was er alleen maar aandacht is besteed aan de grafkelder zelf en de ontcijfering van de teksten op de nissen. Omdat dat onderzoek sinds 1965 (aanleg van de verwarming in de kerk en verstoring van de site) tot eind 20ste eeuw werd gevoerd door de werkende leden van de Confrérie lag tot dan het accent de familieleden die hun laatste rustplaats vonden in die crypte, horend bij de bouw van de nieuwe kerk, begonnen in 1754 en ingewijd in 1759.

De parochieregisters, testamenten, … noch andere archivalische bronnen werden nauwelijks of niet betrokken in het onderzoek naar de bijleggingen van bepaalde overledenen. Deze hiaat hebben we gedeeltelijk proberen op te vullen. De resultaten, samen met een duidelijke foto van de nissen, brengen wat klaarheid, maar voldoen eigenlijk nog niet om uiteenlopende redenen. De voornaamste zijn: de zeer slordige manier waarop het overlijdensregister door de pastoors werd bijgehouden, het ontbreken tot nu van duidelijke aanwijzingen in de nagelaten schriftelijke en mondelinge getuigenissen van onze voorouders en het totaal ontbreken van aanwijzingen in testamenten.

Inhoud

I. De nieuwe kerk (1754-1759) toonde openlijk de macht van Sweerts en was hét uithangbord van de rijkdom van de brouwers van het Hoegaards witbier.

II. De crypte in onze kerk en de grafnissen p. 8

III. De overledenen en hun laatste rustplaats 1750-1796 p. 35

1.Grafstenen in de kerk uit de oude Romaanse kerk.
2.Chronologische lijst van de 26 bijleggingen in de crypte.
3.Zo schreef pastoor Alfred Heuysdens (1888-1964) over de crypte.
4.Overledenen volgens het overlijdensregister begraven in de kerk en/of zullen er begraven worden tussen de eerste bijlegging en het einde van het Ancien Regime.
5.Van de bijleggingen in de nissen zijn de volgende drie overledenen niet geacteerd in het overlijdensregister.
6.Chronologisch al wie begraven is in de kerk tussen 1750 en 1765.
7.De betrouwbaarheid van het overlijdensregister van de parochie Hoegaarden.
8.De verwantschappen van de 26 *'zekere'* bijleggingen in de crypte tussen 1765 (eerste) en 1796.
9.Enkele uitvaarten van telgen van de Sweertsclan en andere voorname/rijke Hoegaardiers tussen 1750 en 1796, maar begraven op het kerkhof en niet in de crypte.

IV. Bijlagen p. 45

1.De brief van Joseph Vander Velpen aan zijn familielid Jan Vandervelpen.
2.Schema van de bijleggingen in de crypte (Dr. Lodewijckx, pastoor Heuysdens).
3.De romaanse kerk van Hoegaarden/van Orp-le-Grand.
4.De crypte of grafkelder.
5.De teksten in het parochieblad.
6.Kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen van Servaes Sweerts en Catharine Peeters
7.Uit de stamboom Rega.
8.Uit de stamboom Collart.
9.Doopakte van Françoise Van Osmael

I. De nieuwe kerk (1754-1759) toonde openlijk de macht van Sweerts en was hét uithangbord van de rijkdom van de brouwers van het Hoegaards witbier.

De gedenksteen/dedicatiesteen op de torenmuur is duidelijk: de kerk is het werk van Antoine Collart en de gebroeders Servaes Sweerts en Henricus Sweerts.

Ex castro Alpaydis me factam Numinis aedem,
trivit edax tempus casumque vetusta minabar,
sed Pretore Colard et Scriba Servatio Sweerts
addixit decimas Iudex queis tota resurgo.
UnDI saXUM posUIt henriCUs sWeertIUs
paroChUs. (chronogram 1754)

Van castrum van Alpaidis werd ik tempel Gods; knagende tijd, ouderdom, noodlot hebben mij tot puin gebracht; maar onder meier *Colard* (Collart) en griffier/secretaris *Servatius Sweerts*, heeft de rechter mij de tienden toegekend waardoor ik nu helemaal nieuw herrijs.
***Henricus Sweerts*, pastoor, legde de eerste steen.**

De château d'Alpeide je suis devenu maison de Dieu; le temps, l'âge, l'infortune m'ont mené en ruines ; mais sous le maire Colard et le greffier Servais Sweerts, le juge m'a offert les dîmes grâce à lesquelles je ressuscite .Henri Sweerts, curé de la paroisse a posé la première pierre.

De nieuwe kerk, voltooid in 1759, werd opgetrokken in de toenmalige stijl, de Louis XV of Rococostijl. Vier jaar lang, van het voorjaar 1754 tot het najaar 1759, werd aan de afbraak, heropbouw en voltooiing van de kerk gewerkt. Aan enkele meubels, de predikstoel en de biechtstoelen, werd een paar jaar later nog gewerkt. De kerk is enig in zijn soort en werd gebouwd volgens de goedgekeurde plannen van Gilles Durieux, een Luikse aannemer.[1] De werken aan het koor werden uitgevoerd onder leiding van de Leuvense architect, Jacques Hustin.[2]

De machtige clan Sweerts in Hoegaarden in de 2de helft van de 18de eeuw, de rijke families Collard, Nijs en Stockmans , de prestigieuze familie Rega en kanunniken van het kapittel verwierven voor familieleden een laatste rustplaats in de nieuwe crypte.

[1] Gilles Durieux/Du Rhieu was één van de vier experten door de gemeente aangesteld om in 1751 de toren en de kerk, en in 1755 het koor te onderzoeken; op 20 december 1753 schreef griffier S. Sweerts: '… J'ai sollicité Durieux de nous expédier le plan de la nouvelle église et de la tour. Il m'a enfin promis de l'achever pour samedi prochain …' ; in de dorpsrekeningen 1753 staan 25 gulden ingeschreven als betaling voor de plans van de nieuwe kerk; het plan dat Hustin maakte voor het koor kostte 12 gulden, en dan moest hij een tweede plan maken en dit plan kostte 14 gulden.

[2] Jacques Antoine Hustin (Brussel 10.08.1709-Leuven 08.04.1787), architect, landmeter, ingenieur ; het anatomisch theater in Leuven werd door hem in opdracht van prof. Henri Joseph Rega gebouwd in 1744. Op de site van Onroerend Erfgoed staat foutief het jaartal 1744 in de plaats van 1754 voor de bouw van de Sint-Gorgoniuskerk. Over de mogelijke rol van Rega moet nog onderzoek worden gedaan.

Alle contracten voor de bouw van de kerk en het meubilair werden onderhandeld door secretaris/griffier Servaes Sweerts, de machtigste man in het 18e eeuwse Hoegaarden.

In 1754 en 1755 werden tegelijk 28 metsers en 34 dienaars ingezet. In de twee volgende jaren waren er niet meer zoveel. Het waren Walen, allen met Frans klinkende familienaam en ze werkten onder leiding van meester-metser, Pierre Du Chesne[3]. Op het einde van het jaar 1756 was de kerk zelf zo goed als af, maar dan moest het koor nog afgebroken en heropgebouwd worden.
Dat ook het koor moest herbouwd worden was oorspronkelijk niet voorzien. Niet dat het in optimale staat verkeerde, maar de aardbeving van 1 november 1755 die Lissabon trof en tienduizenden doden eiste maakte dat ook het koor van de kerk moest afgebroken worden en opnieuw gebouwd.

Schelpmotief overal en engeltjes in overvloed

De nieuwe kerk in Rococo of Louis XV-stijl opgetrokken, valt op door haar elegante lijn, de zuiverheid van de proporties evenals door de eenvormigheid in stijl van de kerk zelf, haar lijstwerk en haar meubilering. De preekstoel, het doksaal met orgelkast, de biechtstoelen, de communiebank, de portalen, misschien de altaren werden speciaal in dezelfde stijl vervaardigd en aangepast voor de nieuwe kerk.[4]

Bij het binnentreden van de kerk valt de **monumentale predikstoel** in het oog. Het is ongewoon dat een predikstoel van een dubbele trap is voorzien, zoals hier; nochtans, esthetisch beschouwd, paste dit en het was praktisch onmisbaar in het kader van de totale ornamentatie. Onderaan staat de Goede Herder met zijn schaapjes afgebeeld. Op de kuip worden de vier Evangelisten in reliëf uitgebeeld; het gedrapeerd baldakijn of klankbord wordt gedragen door twee zwierige engelenbeelden; als bekroning; de twee Tafelen met de X geboden op een wolk gedragen en omgeven door tal van engeltjes. De schrijnwerkerij van de preekstoel werd gemaakt door de Hoegaardier Jan Stockmans; het beeldhouwwerk door J.N. Dupaix.
De Goede Herder staat in de volksmond voor pastoor-deken Henricus Sweerts (Hoeg. 1708-1785) die zijn schapen, de families Sweerts, Van Nerum, Hoebancx en Struys leidt.
Zeker een gedeelte was kleurrijk beschilderd, polychromie die in 1843 werd verwijderd[5].

[3] PRHoeg., overlijdens, De Chain Petrus (23.04.1756), ex Vineamont, meester-metser, 39 j., verongelukte in Hoegaarden tijdens zijn werk aan de kerk.
[4] Rococo en neoclassicisme, uitgave Lannoo-Tielt, 1986 ; heruitgegeven in de De Standaard architectuurbibliotheek, 2008.
[5] RAL, Kerkelijk archief Hoegaarden, Beraadslagingen van het kerkfabriek *'J.B. Steenwegen heeft de verflaag van de schapen van de preekstoel verwijderd, 'afgedaan,' en ze dan gevernist, hij deed dat werkje in 1843.'*

Hic jacet R(everen)dus Adm(odum) ac Amplissimus D(omi)nus Henricus Peeters, pastor Hougardiensis et ejusdem concilii decanus, obiit J0° octob J741 --- Requiescat in pace.
Hier is de zeer eerwaarde en hooggeëerde heer Henricus Peeters begraven, hij was pastoor van Hoegaarden en deken van hetzelfde concilie; hij overleed op 10 oktober 1741 --- Moge hij in vrede rusten.

Vóór het Sacramentsaltaar ligt de **grafsteen van pastoor-deken Henricus Peeters (Hoeg. 1667-1741),** de stichter van de studiebeurzen en hangt de **godslamp**[6] door hemzelf aan de kerk geschonken. Zijn studiebeursstichting was de aanleiding tot het oprichten van de *Confrérie der V Notabele Geslachten van Hoegaarden* (10.12.1741).

Boven het altaar van O.-L.-Vrouw, overgenomen uit de oude kerk, prijkt het wapenschild van griffier Servaes Sweerts (Hoeg. 1713-1779) in het fronton. Hij was de machtigste en de meest invloedrijke Hoegaardier van de 18e eeuw. Er bestaat zo geen twijfel over de schenker van het altaar.

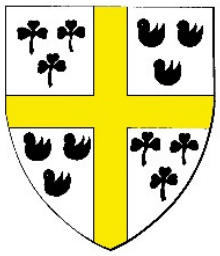

van zilver, gevierendeeld door kruis van goud, in I & IV drie klavers van sabel in II & III drie merletten van hetzelfde.

Even merkwaardig is het feit dat dit wapenschild de periode van de Franse Revolutie heeft overleefd.

[6] 1ste helft van de 18de eeuw en niet uit de 19de, zoals in het Fotorepertorium wordt aangegeven.

De betekenis van een 'crypte'[7].
Een crypte is in kerken en kathedralen een ruimte, meestal ondergronds, die moet herinneren aan de catacomben en waarin zich het graf bevindt van een plaatselijke heilige, martelaar of belijder.
Dikwijls bevindt de crypte zich onder het koor.
In enkele oude christelijke kerken in Italië komt er al een kleine crypte voor. De bloeitijd begint in de Karolingische architectuur. De crypten worden dan groter en groeien uit tot volwaardige onderaardse kerken onder het koor en de viering.
Crypten zijn dan wel een typisch verschijnsel van de romaanse architectuur, maar dan weer niet in de bouwwerken uit de school van Cluny en Hirsau. Vanaf de gotiek blijft de crypte achterwege in de kerkenbouw.

Het begrip wordt ook gebruikt om de ruimte onder het koor van de kerk aan te duiden. De crypte wordt dan dikwijls gebruikt als grafkelder. Zeer grote crypten hebben soms verschillende (graf)kamers.

Dat men een crypte heeft voorzien in de nieuwe Sint-Gorgoniuskerk (18de eeuw) is dus al een merkwaardigheid op zichzelf en verdient in de verf gezet te worden.

Ook de nieuwe Sint-Rochuskapel in Mariadal kreeg een crypte (1767-1772).
Met de bouw van de Sint-Rochuskapel in Mariadal is gestart in de tweede helft van de jaren 1760. Een hardnekkig volksverhaal wil dat de toenmalige paters en broeders bogaarden, de bezitters van het klooster en het domein, een bouwwerk wilden neerzetten dat in niets zou moeten onderdoen voor de Sint-Gorgoniuskerk. Hun prachtig gerestaureerde kapel wekt inderdaad bewondering op. Meer nog, de rivaliteit ging zover, dat ook zij een crypte met grafnissen hebben laten bouwen onder het koor.
Het bestaan ervan was in de loop der tijden verloren gegaan. Het is pas bij de definitieve restauratie van de kapel voltooid in 2006 dat deze crypte, onder het koor, met de grafnissen, is herontdekt.

Begrafenisgebruiken
Vanaf de 7de eeuw kon de kerk onze voorouders ervan overtuigen dat de dood een opstap was naar een nieuw leven. Er was geen reden om de terugkeer van de overledenen te vrezen, integendeel konden ze aanroepen worden om voor de levenden ten beste te spreken. Het kerkhof werd nu binnen de gemeenschap gebracht en rond de kerk -als integraal deel ervan- aangelegd. Begrafenissen gebeurden zowel in de kerk voor de geestelijken en de edelen, als buiten de kerk. Familiale rijkdom en armoede speelde ook hier een rol. Een graf in het koor bij het hoofdaltaar in de kerk was duurder dan een graf dat er verder af lag. Hoe dichter bij het altaar, hoe vlugger de overledene in het Paradijs werd toegelaten! De arme mensen werden bijgelegd in een gemeenschappelijk graf, aan een uithoek van

[7] Het Griekse woord *'kruptoo'* betekent verborgen, *'kruptè*, overdekte gang.

het kerkhof. Zelfmoordenaars en ongedoopte kinderen werden helemaal op afstand gehouden, zij mochten niet in gewijde grond liggen.
Het begraven in de kerk gebeurde niet altijd even zorgvuldig. Geruimd werd er niet, dus de kerken raakten overvol. Door het herhaald oplichten van de stenen, verzakte de vloer en sloten niet alle grafstenen even goed aan. Het gevolg was dat - afhankelijk van het weer - in de kerken soms een doordringende reuk hing.
Een decreet van Jozef II van 26 juni 1784 veranderde deze traditionele begrafenisgebruiken radicaal. Het bijzetten van de (vooral elitaire) doden in om het even welk religieus gebouw werd officieel verboden. In de steden moesten de kerkhoven aangelegd rond de bidplaatsen om hygiënische redenen verdwijnen. Voortaan zouden de nieuwe begraafplaatsen in dunbevolkte gebieden buiten het stadscentrum aangelegd worden.
In Frankrijk verbood Napoleon (1769-1821) de kerkbegrafenissen in 1804. Tijdens het Franse bewind (1795-1815) werd ook bij ons het begraven in de kerk officieel verboden. Maar het oude gebruik bleek zo sterk geworteld dat het besluit na het vertrek van de Fransen direct weer ongedaan gemaakt werd.
In 1829 vaardigde koning Willem I opnieuw een verbod uit op kerkbegrafenissen en moesten gemeentes met meer dan 1000 inwoners hun nieuwe begraafplaatsen buiten de bebouwde kom aanleggen. Een uitzondering was er voor diegene die al een eigen grafkelder bezaten.
In Hoegaarden werd het nieuwe kerkhof in 1926 in gebruik genomen; families konden op eigen kosten de grafsteen van dierbaren (laten) overbrengen op het nieuwe kerkhof
Vanaf de 17de eeuw bestaat het gebruik van lijkkisten.

II. De crypte in onze kerk en de grafnissen

CRYPTE SCHEMA

A02																																
A04																																
	02	04	06	08	10	12	14	16	18	20	22	23	25	27	29	31	33															
			LEGE NIS	OPENGEBROKEN	LEGE NIS								LEGE NIS	LEGE NIS		OPENGEBROKEN																
	Hier light(t) b(egrauven) Elise (Rego) huijs v(rouw) van (P. Stockm)ans a:mo d: i: (2 oct. 1765	Hi(er) leght begra(ven) Anna ..rnael 1785)			Henricus Sweerts	Hic (iacet) R(everendus) (D(ominus Eras)mus (Ouwercke) obiit 18 augusti 1788; R. I. P.	I(o)h· Fra(ncis-ca) (Va)n Oosnael, 30 j(ebr(uari) 1988	Hier licht (begr)aeven Dorot(hee Van) Nerum, vrou(twe van De) Zangré den 16 febr(uari 1814	Hic iacet (Reverendus) D(omi)nus Antoon Colaert, meyer van deser ort(e)hyt Hougaerden, d(en) 23 nov(ember) 1778	Hier l(igt) begrav(e)n 1789 ioffr(ou)we) Lucia Schepers	Den 30 apr(il) 1789 ioffrou-we Lucia Schepers	Herdenkings-steen Carolus Van Nerum (1689 - 1757) – Huberta Sweerts (1716-1790)		Petrus Sto(ck)mans den (25) ianua(rius) 1790Petrus Sto(ck)mans den (25) ianua(rius) 1790		Hier (licht begraven Iacobus Nijs den 23 februarius 1783														
	Hier light(t) b(egrauven) Angelina Sweerts huys v(rouw) van sekt(aris Sweerts op d(en) 23 augustus anno 1795 RQINP	Hier leght begraven P. Stockmans 26 iuly 1707	LEGE NIS	Hier leght Henr(icus) Sweert(s)s soone van Ant(onen) Sweert(s) en Lucia S(choe)pers op den 8 (a)per 1768	Hic iacet R(everendus) D(ominus) Van Le(ue)n Leeuwen presbiter et bene(ficiarius) in Santbergh Sepulsus 2da (secunda) ianu(arii), 1769	Hic iacet Ernestus Eq. Van Le(ue)n obiit 19 feb(ruari- i)=1770 R(equiesce)t I(n) P(ace)	Henricus Nijs soon van Iacobus) Nijs en Fr(ancisca) Van Osnael; obijt 18 april 1776, R. Q. I P.	23 8bris 1988 is begr(aven) Philippus Sweert(s); R. I. P.	Hier licht Deodata Finoot, huysvr(ouw) van Sta(n)t Antoon Colaert m(eest)er dieser Vroyhyt, obijt den 20 ianuarii anno 1776 R.I.P.	Hier licht de huysvrouw van Carolus Van Nerum, den 16 nov(em)b(er) 1778	Hier ligt Servatius Sweerts secretaris van Hout(gaer-)den: begraven den 24 ianius ivn het jaer 1779		Hier licht Marie Thresia Vlemings den 9 ianuarius 1783		Hier (licht) begr(aven Henri(cus) Stockmans den 22 iulius 1781	Hier light de huysvrouw Hubert Sweerts den 15 o(gus(tus) 1782	ZONDER OPSCHRIFT

Henricus Sweerts

Van Nerum - Sweerts

Overzicht

Van Leeuwen

Barbara Theresia Van Osnael

Philippus Sweerts

UITGAVE HEEMKRING 'T NIEUWHUYS
M.Dodion en W. Pedjko, Hoegaarden, 2012

01.

10

*Hier ligh(t) b(egraven) Angelin(a) Sweerts huys v(rouw) van sekitaris Sweerts op d(en) 23 augustus anno 1765 RQINP/*Hier ligt begraven Angeline Sweerts, echtgenote van secretaris Sweerts op de 23ste augustus van het jaar 1765. Moge zij in vrede rusten.

23 augusti obijt Dla (domicella) Catharina Angelina Sweerts, uxor D. (dominus) Servatij Sweerts, secretarij Hougardiensis, sepulta in ecclesia (PRHoeg, Overlijdens, p. 210v., nr. 3570)

Angelina Sweerts was dochter van secretaris Antoon Sweerts en Elisabeth Van Herberghen en getrouwd met secretaris Servaes Sweerts, zoon van meester-brouwer Servaes Sweerts en Catharina Peeters

02.

Hier legh(t) b(egraven) Elise (Rega) huys v(rouw) van (P. Stockm)ans a:no d: i:[8] *(2 oct. 176)5/* Hier ligt Elise Rega, de echtgenote van Pieter Stockmans, begraven op 2 oktober 1765

2 8bris obijt in Nerm Elise Rega uxor Petri Stockmans, sepulta in ecclesia[9]op 2 oktober overleed Elisabeth Rega, de echtgenote van Petrus Stockmans; zij is in de kerk begraven

Zij was dochter van Jean Rega en Antoinette Van Goidtsnoven; zij woonden te Nerm waar Pieter Stockmans gezworene was in de dorpsraad en later burgemeester van Hoegaarden.

[8] a:no d: i: staat voor anno domini iesi.= in het jaar Onzes Heren
[9] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, 1765, p. 210v, nr. 3572

03.

*Hier leght begraven P. Stockmans 26 iuly 1767/*Hier ligt Pieter Stockmans begraven op 26 juli 1767

24 iulij obijt in Nerm Petrus Stockmans, sepultus in ecclesia(m)[10]de 24ste juli overleed te Nerm Petrus Stockmans; hij is in de kerk begraven

Weduwnaar van Elisabeth Rega, gezien de plaats van bijzetting, vlakbij Elisabeth, best mogelijk

[10] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, 1767, p. 212r, nr. 3610

04.

*Hi(er)(leght) begra(ven) Anna …mael 17(85)/*Hier ligt Anna Van Osmael begraven, 1785

23 martii, Prope ecclesiam Anna Vanosmael, vidua Francisci Schepers, hidropica, munita consuetis ecclesiae sacramentis, sepulta in ecclesia[11]*/*Op 23 maart overleed (in haar huis) kort bij de kerk Anna Vanosmael, weduwe van Francis Schepers, ze had waterzucht, zij overleed voorzien van de gebruikelijke sacramenten van de kerk; ze is begraven in de kerk

Lucia Van Nerum (Bunsbeek 1691-Hoeg. 1724), was een zus van Carolus Van Nerum; uit haar tweede huwelijk met J. G. Schepers had zij een zoon J. François (Hoeg. 1718), die trouwde met Anne Van Osmael.

[11] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 239r

07.

*Hier leght Hen(ricus) Sweer(t)s soone van A(ntoen) Sweert(s) en Lusia S(che)pers op den 14 8ber 1768/*Hier ligt Henri Sweerts begraven, zoon van Antoen Sweerts en Lucia Schepers, op de 14de oktober 1768

Geboren op 10.02.1767[12] als eerste kind van Ant. Balth. Sweerts en Lucia Schepers, overleed hij al in oktober 1768, nauwelijks anderhalf jaar oud; zijn overlijden staat niet genoteerd in de parochieregisters; secretaris Ant. Balth. Sweerts woonde in het *Arendsnest*; hij hertrouwde met Dorothée Van Nerum.
Peter van de kleine Henricus Sweerts was pastoor-deken Henricus Sweerts en meter was Domicella Anna Van Osmael.

[12] Parochieregisters Hoegaarden, Dopen, 1767, p. 796r, nr. 8871: *10 februarij bap(tizatus) est Henricus filius D(ominus) Anthonij Sweerts secretarij et D(omi)cellae Mariae Luciae Schepers con(ju)gum, quem ego pastor Henricus Sweerts suscepi cum D(omi)cella Anna Van Osmael*

09.

15

Hic iacet R(everendus) D(ominus) Van Leeuwen presbiter et bene(ficiarius) in Santbergh Sepulsus 2da (secunda) ianu(arii), 1(7)6(9)/ Hier ligt E.H. Van Leeuwen, priester en beneficiarius in Zandbergen; hij is begraven op de tweede dag van de maand januari 1769

30 xbris obijt in loco R. D. Joannes Van Leeuwen, presbijter; sepultus in ecclesia[13]*/* Op 30 december (1768) overleed E.H. Joannes Van Leeuwen, priester; hij is begraven in de kerk.

[13] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 213v, nr. 3644

10.

TOT ZALIGE NAGEDACHTENIS
VAN MIJNHEER
EMILE LODEWYCKX
ECHTGENOOT VAN MEVROUW MARIE MAES
Dokter in de geneeskunde
Katholiek gemeenteraadslid van Hoegaarden
Voorzitter van het Katholiek School-Comiteit
en van de Katholieke Harmonie
geboren te Hoegaarden, den 11 October 1867
en aldaar godvruchtig in den Heer ontslapen
den 17 October 1937, gesterkt door de
HH. Sakramenten onzer Moeder de H. Kerk.

E.H. Joseph Vander Velpen (Hoeg. 1905-Diest 1988), de auteur van de Geschiedenis van Hoegaarden (1959, 1981[2]), beschikte over een gedetailleerd plan en de lijst van al wie begraven is in de crypte. Volgens deze auteur en Hoegaardier werd die beschrijving opgemaakt door zijn nonkel dokter Emile Lodewijckx (Hoeg. 1867-1937) en bevestigd door het onderzoek dat in 1939 werd ondernomen door de toenmalige pastoor van Hoegaarden, Alfred Heuysdens (Tienen 1888-Hoeg. 1964), samen met zijn 2 onderpastoors en de koster.
Vander Velpen weet ook niet in dit schrijven gericht aan '*Beste Kozze'*, alias zijn verwant de pastoor-deken van Hoegaarden van 1975 tot 2002 Jan Vandervelpen (Waanrode 1925-Genk 2016) (sic) was, of de graven vroeger opengebroken werden en/of er door de werken aan de verwarming graven zijn verdwenen aan de kant van het O.-L.-V. Altaar. De brief is niet gedateerd, maar gezien de vraagstelling kunnen we hem dateren tussen 1975 en 1979 (Hubert van Nerum wou in 1979 afdalen met de Confrérie in de crypte uit eerbetoon en om een gedenkteken achter te laten, wat ook gebeurd is op 28 april 1979).

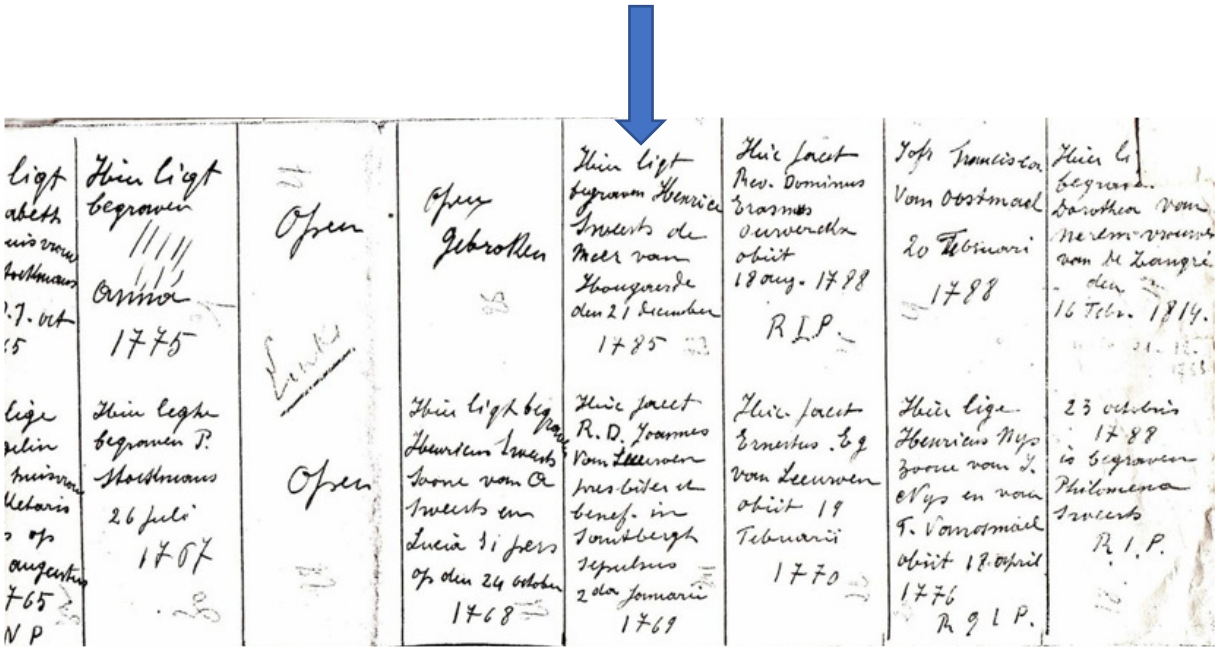
Fragment Lodewijckx-Heuysdens

Hier ligt begraven Henricus Sweerts[14] de *meer (?)* van Hougaerde den 21 december 1785

Parochieregister-Overlijdens : 19 decembris (1785) objit pie in domino amplissimus D(omin)us Henricus Sweerts decanus districtus Hougardiensis munitus exeuntium sacramentis ex hidropisi aetatis anno 78 qui pauperibus hujus parochia et fabrica ecclesia bene providit. *(Op 19 december overleed godvruchtig Z.E.H. Henricus Sweerts, deken van het district Hoegaarden, gesterkt door de laatste sacramenten, aan waterzucht, op 78-jarige leeftijd; hij heeft veel nagelaten aan de armen van zijn parochie en aan het kerkfabriek.)*

[14] Henricus Sweerts (Hoeg. 1708-1785)

11.

17

Hic iacet Ernestus Eg. Van Lue(wen) obijt/obyt 19 feb(ruarii)=1770
R(equiescat) I(n) P(ace)/ Hier is Ernest Egide Van Leeuwen begraven, hij overleed op 19 februari 1770

19 februarii (1770) obijt in loco Ernestus Guilielmus Van Leeuwen; sepultus in ecclesia[15]*/* Op 19 februari overleed in '*de cuype*' (in loco = de dorpskom van Hoegaarden, om te onderscheiden van de gehuchten), Ernest Egide[16] Van Leeuwen; hij is in de kerk begraven

[15] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 214v, nr. 3675
[16] Egide of het meestal gebruikte Gillis als voornaam werd in het Latijn Guilielmus; wij moeten dus oppassen dat we de Guilielmus uit de Latijnse akten niet zomaar Willem noemen

12.

18

*Hic (iacet) R(evere)ndus (D(ominus Eras)mus (Ouwerckx) obiit 18 augusti 1788; R. I. P./*Hier ligt E.H. Erasmus Ouwerckx begraven, die overleed op 18 augustus 1788.

'18 julij obiit prope templum Erasmus Auwerx ex Velm, qoundam hic vicepastor nunc coadjutor D(ominus) Vanleuwe canonici Hougardiensis adhuc superstitis, sepultus 19 in ecclesia'[17]op 18 juli overleed, kort bij de kerk, Erasmus Ouwerckx van Velm, eertijds was hij hier onderpastoor en nu als helper toegevoegd aan Heer Van Leeuwen, kanunnik van Hoegaarden, nog altijd hem overlevend; hij is de 19de begraven in de kerk.

Ouwerx Erasmus (Velm 24.03.1701-Hoeg. 18.07.1788), z. Jean en Marie Spelmans[18].

[17] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, 1788, p. 245r.
[18] Parochieregisters Velm, geboorten, nr. 804.

13.

*Hier licht Henricus Nys soen van I(acobus) Nys en F(rancisca) Van Osmael; obyt 18 april 1776, R. Q. I P/*Hier ligt Henri Nijs, zoon van Jacques Nijs en Françoise Van Osmael; hij overleed op 18 april 1776; moge hij in vrede rusten.

16 aprilis obijt in Nerm Henricus Nijs adolescens, sepultus in ecclesia'[19]*/*op18 april overleed te Nerm de jongeling Henri Nijs; hij is begraven in de kerk[20]

[19] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, 1776, p. 223v, nr. 3889
[20] 'adolescens' is een jongeling tussen 14 en 25 jaar oud

14.

20

*I(ofr Fra(ncisca (Va)n Oosmael, 20 f(e)br(uari) 1788/*Juffrouw Françoise Van Osmael, 20 februari 1788

'18 feb. 1788 obiit in Nerm Francisca Vanosmael, relicta Jacobi Nijs, munita exeuntium sacram.; sepulta in ecclesia'[21]

Francisca Van Osmael (14) was dochter van Vincent Van Osmael en Gertrude Vandermolen en zij was getrouwd met Jacques Nijs (33), brouwer te Nerm en burgemeester van Hoegaarden. Zij was zus van Anne Barbe Theresa Van Osmael[22] (30), de echtgenote van Hubertus Sweerts (1716-1790) (2a), stichter van de *Groene Klaver,* en van Anne Van Osmael (04), echtgenote van J.F. Schepers (in de kerk/crypte? begraven volgens PR).

[21] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, 1788, p. 242v.

[22] In de genealogie Sweerts van Hubert van Nerum, 1993, staat ze als geboren in Outgaarden, wat niet klopt; ze werd wel degelijk in Hoegaarden geboren, maar de akte is niet vermeld in de index! Ze is niet gemakkelijk te ontcijferen.

15.

*23 8bris 1788 is beg(raven) Phil(ippus Sweert(s); R. I. P./*Op 23 oktober 1788 is Philippe Sweerts begraven; hij ruste in vrede

'21 8bris obijt in Steenbergh Philippus Jacobus Sweerts, caelebs, frater meus, natu minimus aetatis 26 annos, ex phtisi, diurna patienter et pie tolerata, sepultus in ecclesia'.[23]*(Op 21 oktober overleed in Steenbergen Philippus Jacobus Sweerts, jongman, mijn broer, op de leeftijd van minstens 26 jaar, aan tering, ziekte die hij elke dag geduldig en vroom heeft gedragen, hij is begraven in de kerk.*

Zoon van Hubertus Sweerts (1716-1790) en Anne Barbe Theresa Van Osmael en broer van de pastoor-deken Joannes Hubertus Sweerts (1752-1805), vanaf 1779 pastoor-deken. Philippe Jacobus Sweerts was de jongste van 10 kinderen (Hoeg. 06.07.1762-21.10.1788). Woonde thuis in de hoeve Flemalia.

[23] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, 1788, p. 243r., geen nummer

16.

*Hier licht (begr)aeven Doro(thée Van) Nerum, vrou(we van De) Zangré den 16 februari 1(8)14/*Hier ligt Dorothée Van Nerum begraven, vrouw van De Zangré, 16 februari 1814[24]

Overleed op 14 februari om 10 u in de voormiddag Dame Dorothée Van Nerum, 50 jaar, rentenierster, dochter van Jean (+), gewezen notaris en brouwer en van Catherine Bueckens; ze overleed in haar woonst gelegen nabij de kerk; aangifte is gedaan de 15e om 9 u 's morgens door haar echtgenoot, burgemeester Monsieur Philippe Joseph De Zangré, 35 jaar en zijn buurman Henri Schoolmeesters, schrijnwerker, 50 jaar.[25]
Dorothea Van Nerum (Hoeg. 1763-1814) was weduwe in een eerste huwelijk met weduwnaar Antoon Balthazar Sweerts (Hoeg. 1742-1808) uit het Arendsnest, die in 1808 overlijdt zonder afstamming na te laten. Op 31 januari 1810 hertrouwt ze met Philippe Joseph De Zangré (Leuven 07.04.1778)[26], wonend te Zétrud-Lumay,14 jaar jonger, en toen gemeentesecretaris in Hoegaarden. Een huwelijkscontract was op 15 januari gesloten bij notaris Antoine Jean Stinghamber (Brussel). Haar broer Henri was burgemeester en zal in 1812 opgevolgd worden door zijn schoonbroer De Zangré.

[24] In de parochieregisters staat het overlijden genoteerd, zoals alle andere overledenen, zonder enige vermelding van laatste rustplaats;
[25] De akten van de burgerlijke stand (Burgerlijke stand Hoegaarden, Overlijdens, 1814, akte 9), maken uiteraard ook geen gewag van een laatste rustplaats.
[26] Zoon van Jerôme De Zangré (°Leuven), rentenier wonend te Brussel, 60 j. en van Isabelle Françoise Joseph Janssens (° Leuven), rentenierster wonend te Brussel.

17.

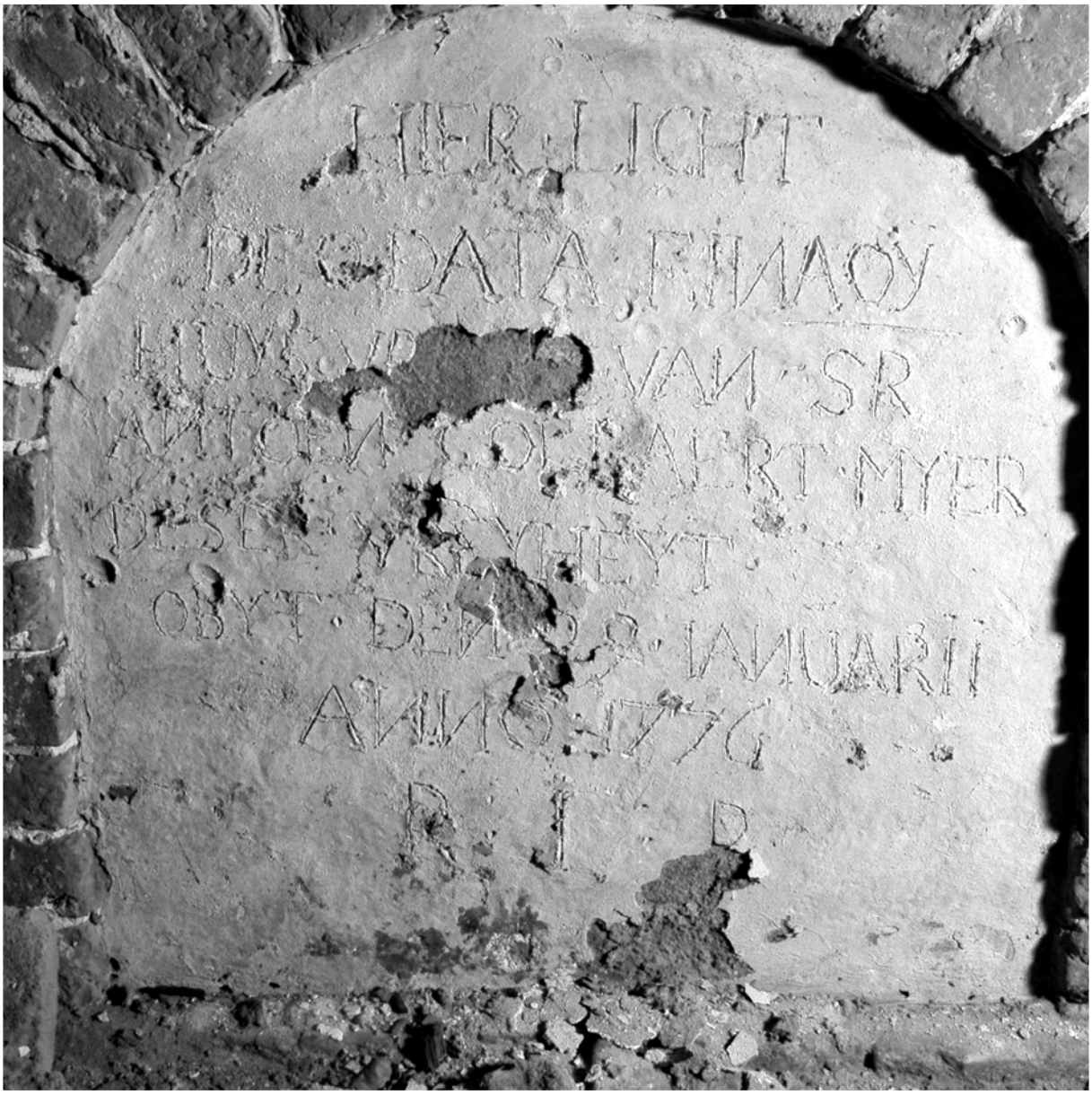

23

*Hier licht Deodata Finaoy, huysvr(ouw) van S(ieu)r Antoen Collaert m(e)yer deser Vreyheyt, obyt den 29 ianuarii anno 1776. R. I. P./*Hier ligt Deodata Finoy begraven, echtgenote van Sieur Antoen Collaert, meier van deze Vrijheid, zij overleed de 29ste januari van het jaar 1776; dat zij in vrede ruste.

'28 ianuarij obijt in mola maiore Deodata Finau ex[27] *Montenaecken, uxor praetoris, sepulta in ecclesia'/*op 28 januari overleed in de grote molen Deodata Finau van Montenaken, echtgenote van de meier; zij is begraven in de kerk

[27] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 223r, nr. 3881

18.

*Hic iacet (Reverendus) D(omi)nu(s) Van L(e)e(uwe)n, vice de(canus) cap(ituli) Hougard(iensis), obiit 6 feb(ruarii) 1789. R. I. P./*Hier ligt E.H. Van Leeuwen begraven, vicedeken van het Hoegaardse kapittel; hij overleed op 6 februari 1789. Moge hij in vrede rusten.[28]

Zie graf nummer 12
Niet overleden in Hoegaarden, normaal gezien in Luik; de vicedeken van het Hoegaardse kapittel verbleef in Luik.

[28] Zijn overlijden is niet vermeld in de Hoegaardse parochieregisters; de vice-deken van het kapittel verbleef gewoonlijk niet te Hoegaarden maar te Luik!

19.

25

*Hier licht de huysvrouw van Carolus Van Nerem, den 16 nov(em)b(er) 1778./*Hier is de echtgenote van Carolus Van Nerem (Nerum) begraven den 16de november 1778.

'14 9bris post diuturnos dolores patientissime toleratis pie vivere obijt soror mea Barbara aetatis 75 annorum; sepulta in ecclesia'[29]*/ Op 14 november, na lange tijd zeer verduldig haar pijnen te hebben verdragen en na godvruchtig geleefd te hebben is mijn zus Barbara overleden in de leeftijd van 75 jaar; zij is begraven in de kerk.*

Weduwe van Carolus Van Nerum, dochter van Servaes Sweerts en Catharina Peeters; na het overlijden van haar echtgenoot is haar broer pastoor-deken Henricus Sweerts bij haar komen inwonen in haar herenhuis in de Pastorijstraat.

[29] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 226v, nr. 3969

*Hier l(icht) begrave(n Anto)en Collaert, meyer van deser vr(ey)hyt Hougaerden, d(en) 23 nov(ember) 1778./*Hier ligt Antoen Collaert begraven, meier van de vrijheid Hoegaarden, 23 november 1778.

'23 9bris obijt in mola parcensi Anthonius Theodorus Collart, praetor Hougard(iensis); sepultus in ecclesia'[30]*/*op 23 november overleed in de molen van de abdij van Park[31] Antoen Theodoor Collart, meier van Hoegaarden; hij is begraven in de kerk.

[30] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 226v, nr. 3970
[31] Molen van de abdij van park= Grote molen = molen van Steenberghen

21.[32]

+ Hier ligt Servatius Sweerts s(ecretari)s van Hou(gaerd)en: begraven den 24 iunius van het ja(e)r 1779
*+ M/*Hier ligt Servaes Sweerts, secretaris van Hoegaarden; begraven op 24 juni 1779

23 iunij obijt Servatius Sweerts frater meus, secretarius et scabinus Hougaerdiensis; sepultus in ecclesia'[33]*/*op 23 juni overleed Servaes Sweerts, mijn broer, secretaris en schepen van Hoegaarden; hij is begraven in de kerk.

[32] Dit is het enig graf waarbij een poging is gedaan om enige versiering aan te brengen: de tekst in reliëf, letters van dezelfde grootte tussen twee lijntjes, een kruisje boven en onder de tekst een letter 'M' en een krullende lijn, kan het merkteken zijn van de auteur (?).
[33] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 227r, nr. 3988

22.

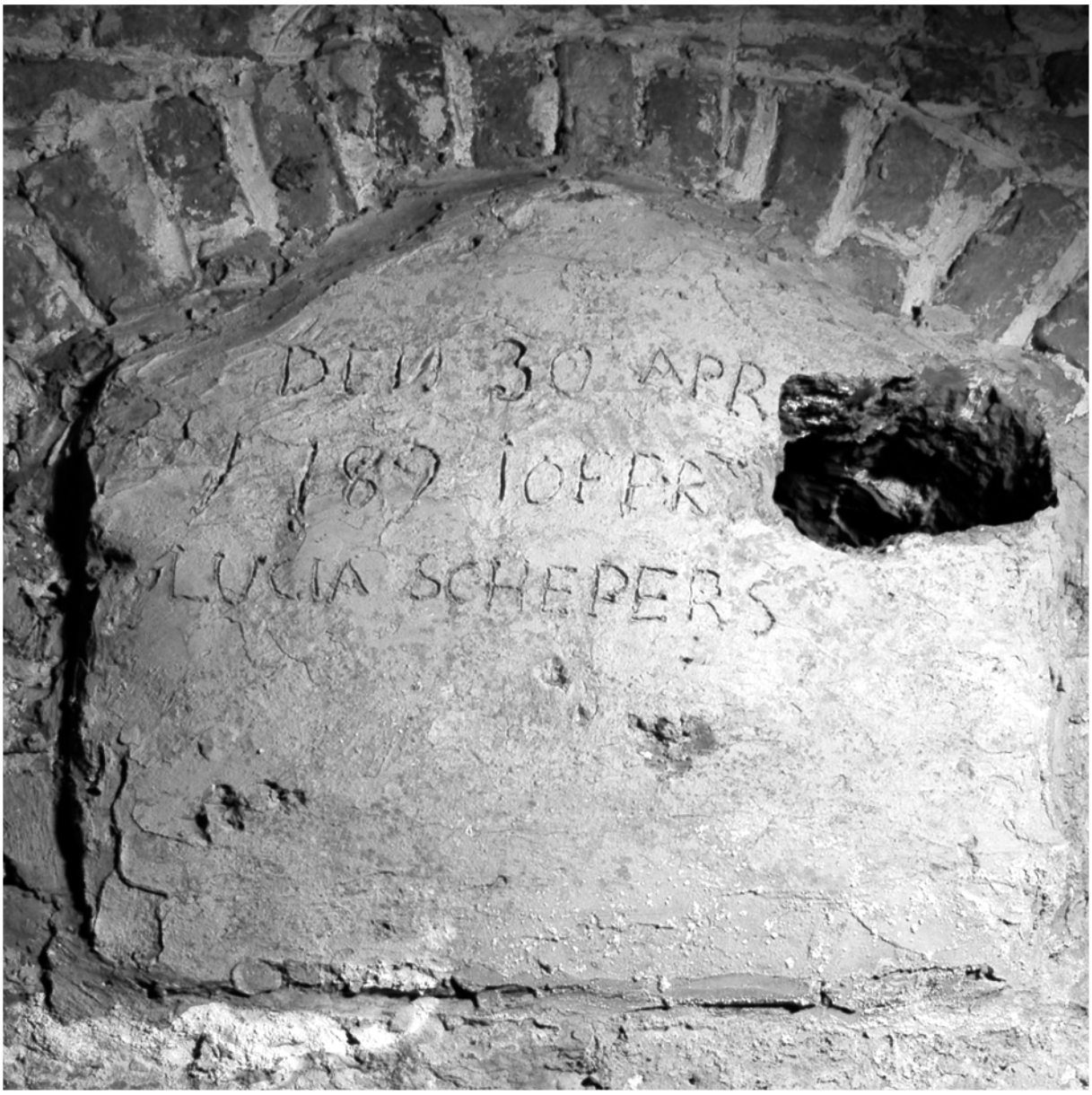

28

*Den 30 apr(il) 1789 ioffro(uwe) Lucia Schepers/*Juffrouw Lucia Schepers werd hier begraven op 30 april 1789

'29 aprilis obijt prope templum Maria Lucia Schepers, uxor secretarii, apoplexia tacta; sepulta in ecclesia[34]*/*op 29 april overleed kort bij de kerk Marie Lucie Schepers, echtgenote van de secretaris; zij werd getroffen door een beroerte; zij is begraven in de kerk.

[34] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 244r, niet genummerd

23.

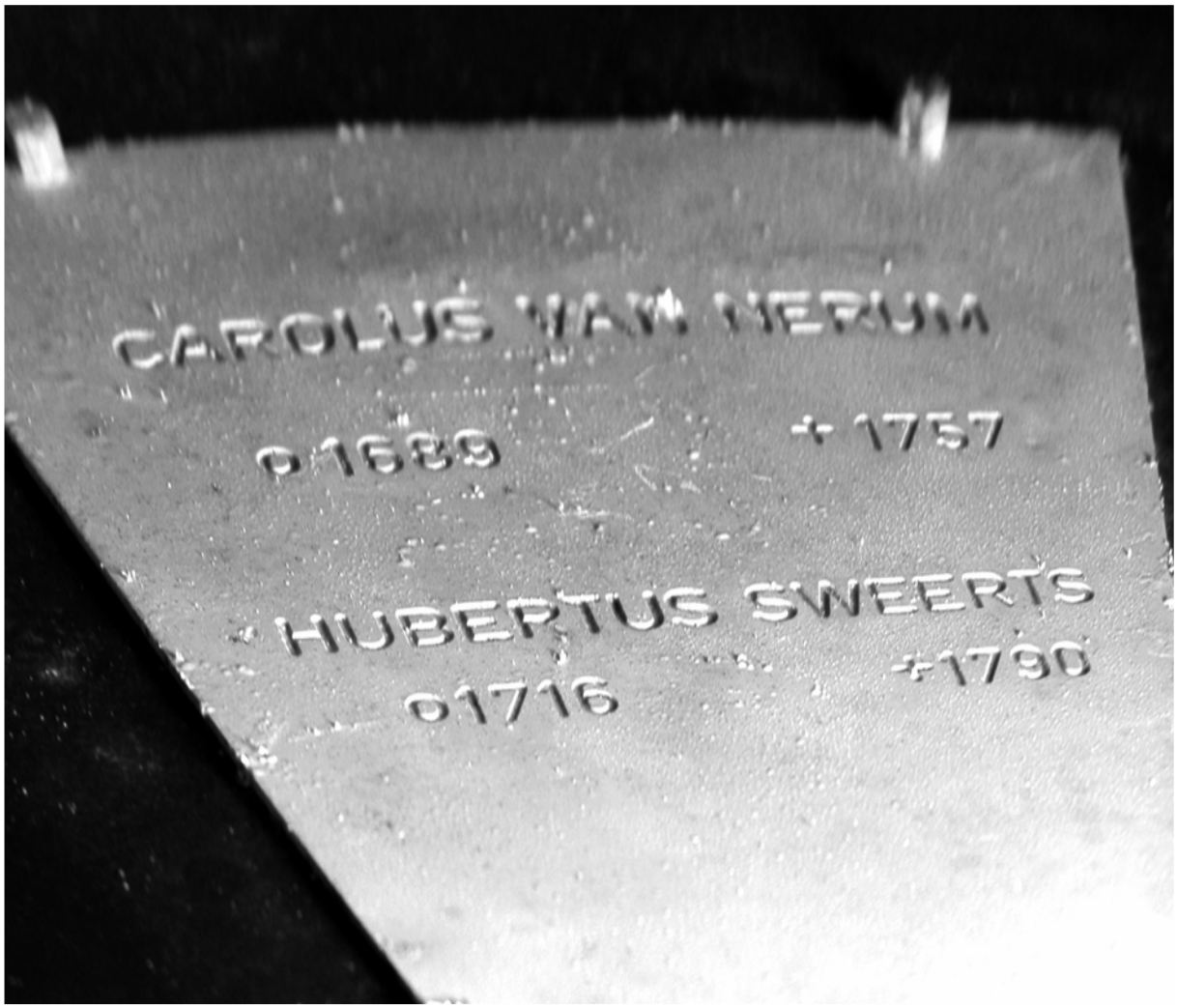

Carolus Van Nerum (Bunsbeek 1689-Hoeg. 1757) – Hubertus Sweerts (Hoeg. 1716-1790)

Deze gedenksteen en schrijn, met gebeente van de vernietigde graven bij de aanleg van de centrale verwarming in 1965, werd bijgezet door de '*Edele Confrérie van de V Notabele Geslachten van Hoegaarden'* in de loop van het jaar 1979.
Bij de aanleg van de verwarming werd het bovenste graf 2a opgeofferd waarin Hubertus Sweerts (+ 1790), zoon van Servaes en Catharina Peeters en getrouwd met Barbe Van Osmael

Het is wel zo dat Carolus Van Nerum overleed toen de nieuwe kerk volop in (her)opbouw was (1754-59); in die tussentijd werd de grote schuur van de '*Cruysblock*' (eertijds behorend aan de familie Peeters, naast de *Cruysblockhoeve* in de Doelstraat) gebruikt als noodkerk.
In de gedenkschriften van Elisabeth Van Nerum[35] lezen we dat Carolus met veel eer en een massa volk uitgeleide werd gedaan, maar over een mogelijke begraafplaats vermeldt zij niets. Dat de crypte er al was, is vrijwel zeker, dat Carolus er als eerste zou in begraven zijn, is een ander verhaal.

[35] Elisabeth Van Nerum, *Extraits des Mémoires sur la famille Van Nerum de Hougaerde.*

24.

30

*Hier licht Marie Thresia Vlemingx den 9 ienuarius 1783/*Graf van Marie Theresia Vleminckx, 9 januari 1783[36]

Zij is niet overleden te Hoegaarden (staat in geen enkele van de parochieregisters vermeld);

[36] Haar overlijden is niet genoteerd in de parochieregisters van Hoegaarden.

28.

*Hier (licht) begr(aven Henri(cus) Stockmans den 22 iulius 1781/*Henri Stockmans is hier begraven op 22 juli 1781.

'29 iunij obijt in Nerm Henricus Stockmans, caelebs; sepultus in ecclesia'[37]*/*op 29 juni overleed te Nerm de jongman Henri Stockmans; hij is begraven in de kerk.

Henri Stockmans (Hoeg. 1724-1781) was zoon van Petrus Stockmans (Hoeg. 1683-1767) (03) en Elise Rega (Hoeg. 1686-1765) (02), zijn broer Petrus werd bijgelegd in grafnis 29.

[37] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 231r, nr. 4086

29.

32

*Petrus Sto(ck)mans den (25) ianua(rius) 1790/*Graf van Petrus Stockmans, 25 januari 1790

'23 jan. obijt in Nerm Petrus Stockmans, caelebs, fere octogenarius, munitus exeuntium sacramentis, cum majori pulsu; sepultus in ecclesia'[38]*/*op 23 januari overleed te Nerm Petrus Stockmans, jongman van bijna 80 jaar oud, gesterkt door de laatste sacramenten en met groot klokkengelui; hij is begraven in de kerk.

Zie grafnissen 02, 03 en 28 voor zijn ouders en jongere broer

[38] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 245r, geen nummer

30.

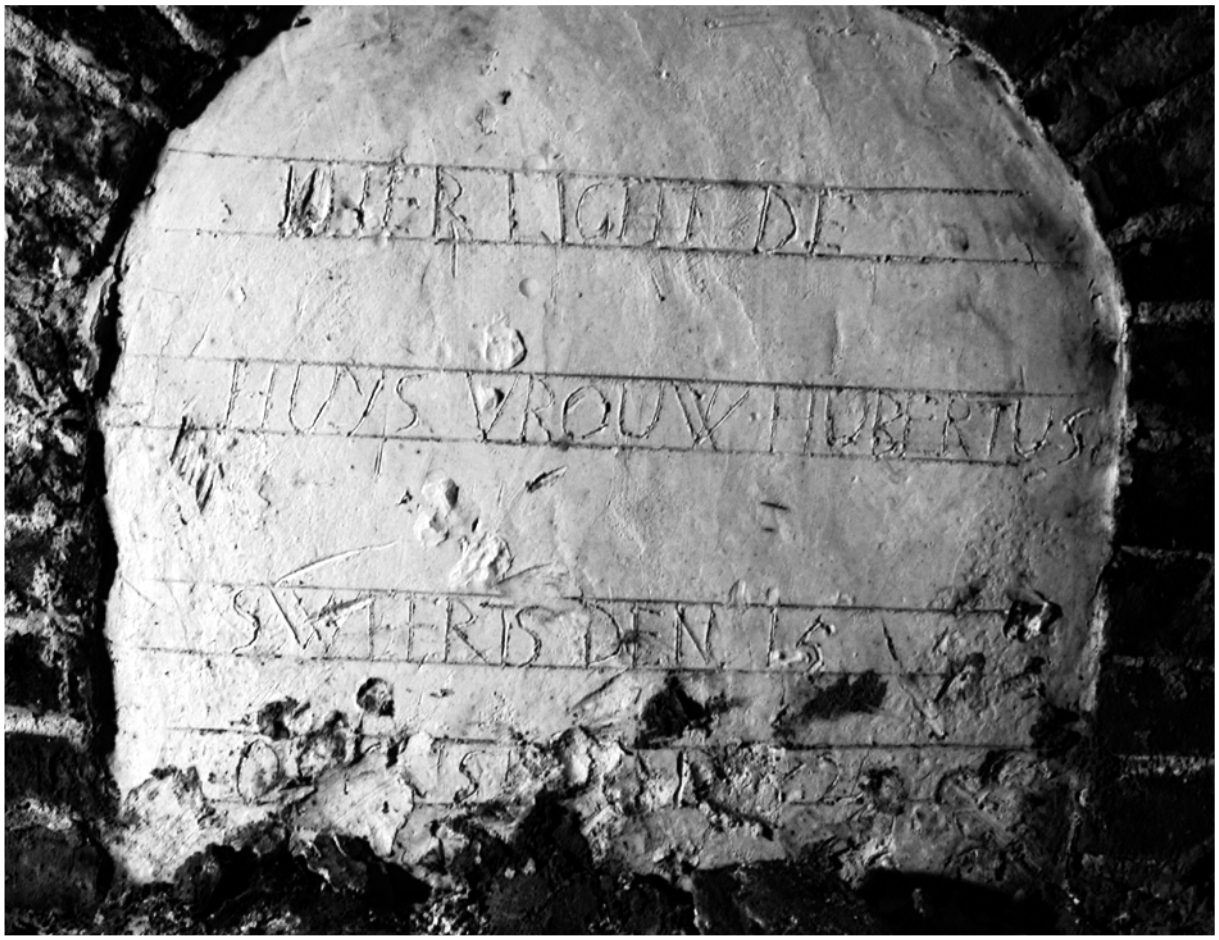

*Hier light de huysvrouw Hubert Sweerts den 15 v(an) o(gu)s(tus) 1(78)2/*Graf van de echtgenote van Hubertus Sweerts, 15 augustus 1782.

'14 augusti post diuturnos et ingentes dolores ex gangrena ortus, quos semper animo patienti tulit pie obdormivit in Domino Barbara Theresia Vanosmael aetatis suae anno 64 cum 7 mensibus, mater Joannis Huberti Sweerts tertio anno pastoris, sepulta est in templo'[39]*/*Op 14 augustus, na langdurig en erg afgezien te hebben als gevolg van het koudvuur (gangreen), pijnen die ze altijd geduldig verdragen heeft, is Barbara Theresia Vanosmael godvruchtig in de Heer ontslapen, zij was 64 jaar en 7 maanden oud, ze was de moeder van Joannes Hubertus Sweerts, die nu in het derde jaar van zijn pastoorschap is; ze is begraven in de kerk.

Ook haar zussen Francisca Van Osmael (Hoeg. 1706-1788) (14) en Anne van Osmael (Hoeg. 1720-1785) (04) zijn in de crypte begraven.

[39] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, 1782, p. 233v., nr. 4156

33.

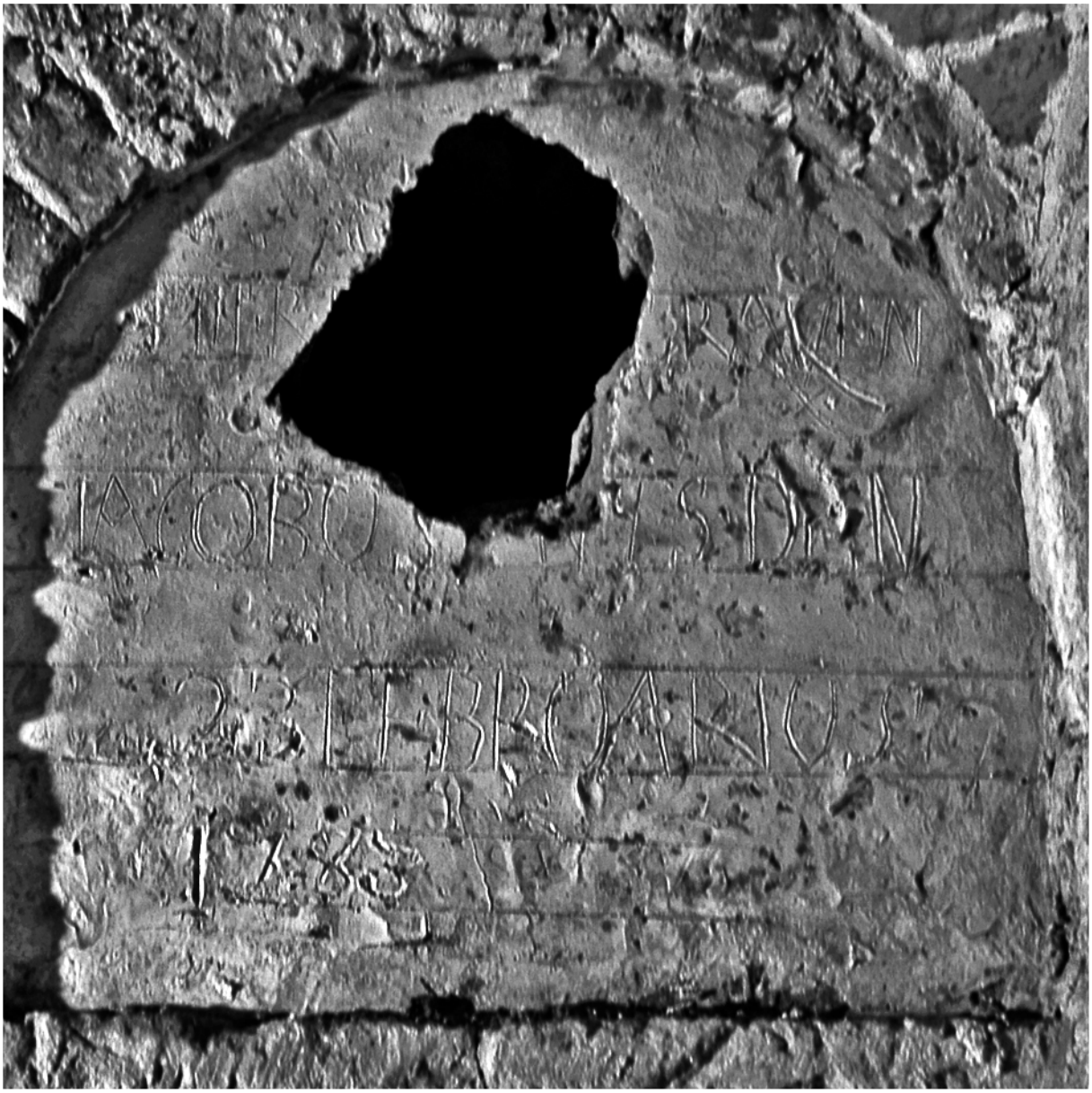

34

*Hier (licht be)graven Iacobus Nijs den 23 februarius 1783/*Hier ligt Jacobus Nijs begraven, de 23ste februari 1783

*'20 februarij obijt in Nerm Jacobus Nijs, octuagenarius[40]; sepultus in ecclesia'[41]/*op 20 februari overleed in Nerm de tachtigjarige Jacobus Nijs; hij is in de kerk begraven.

Zijn echtgenote Francisca Van Osmael (Hoeg. 1706-1788) (14) en zoon Henricus Nijs (Hoeg. 1733-1776) (13) zijn begraven in de crypte.

[40] Parochieregisters Hoegaarden, Dopen, p. 431, hij werd gedoopt op 03.11.1702 als zoontje van Jacobus Nijs en Beatrice Sweerts, peter en meter waren Jacobus Vanherberghen en Beatrice Van Assche
[41] Parochieregisters Hoegaarden, Overlijdens, p. 234v, nr. 4181

III. De overledenen en hun laatste rustplaats 1750-1796

1.Grafstenen in de kerk uit de oude Romaanse kerk en bewaard na de heropbouw van 1754-1759:

1 Jean Godefroid Joseph de Loyers, ridder/chevalier, heer/seigneur de Schaltin (+Nerm-Hoegaarden 19.07.1712) x Beauvechain 05.10.1699 Gertrude Beys (Beauvechain 31.10.1662-Nerm-Hoegaarden 19.04.1738), fille de Michel Beys x Catherine van Goidsenhoven.[42] *(vóór het altaar van O.-L.-Vrouw)*

2 Pastoor-deken Henricus Peeters (Hoeg. 29.03.1667-10.10.1741), stichter van de studiebeurzen, aanleiding tot het oprichten van de *Confrérie der V Notabele Geslachten van Hoegaarden* in december 1741. *(vóór het Sacramentsaltaar)*

2.Chronologische lijst van de 26 bijleggingen in de crypte: zeker 25 tussen 23.08.1765 en 27.03.1790 + één bijlegging op 14.02.1814.

De eerste bijlegging in een grafnis in de crypte gebeurde in augustus 1765[43], zoals in de hier volgende chronologische lijst is aangegeven. Waarom het niet eerder gebeurde is niet geweten. De kerk is ingewijd op 8 en 9 september1759. De meubilering was pas compleet in 1762. Meest voor de hand liggend is de verklaring dat de crypte pas was afgewerkt in de loop van 1765.
De lijst van wie werd bijgelegd in de crypte is samengesteld aan de hand van de reconstructie die gemaakt is door achtereenvolgens Dokter Emile Lodewijckx, pastoor Alfred Heuysdens, E.H. Joseph

[42] De inhoud van dit graf werd geschonden/verwijderd bij het aanleggen van de verwarming in 1965.
[43] Anna Vandermolen die overleed op 1 mei 1765 werd eerst begraven op het kerkhof en zou dan in de kerk begraven worden. Bedoelde de pastoor in het overlijdensregister met kerk de crypte? Er is in elk geval geen spoor van haar graf in de crypte teruggevonden.

Vander Velpen, Hubert Van Nerum en Maurice Dodion. Dit omdat de achtereenvolgende parochieherders Henricus Sweerts en Jan Hubert Sweerts in het overlijdensregister noteerden 'begraven in de kerk' bij al wie in de crypte werd bijgelegd. Dat er dan nog geen uitsluitsel is komt door de beschadiging aan de grafnissen of door onzorgvuldigheden in het overlijdensregister.

Cath. Angelina Sweerts (Hoeg. 01.03.1703-23.08.1765) **(01)**
Elise Rega (Hoeg. 10.10.1686-02.10.1765) **(02),** echtgenote van Stockmans Petrus (x 05.04.1712)
Petrus Stockmans (Hoeg. 12.10.1683-24.07.1767) **(03)**
Henricus Sweerts (Hoeg 10.02.1767-24.10.1768) **(07)**
E. H. Joannes Van Leeuwen (+ Hoeg. 30.12.1768) **(09)**
Ernest Van Leeuwen (+ Hoeg. 19.02.1770) **(11)**
Deodata Fin(e)au (Montenaken -Hoeg. 28.01.1776) **(17)**
Henricus Nijs (Hoeg. 24.10.1733-18.04.1776) **(13)**[44]
Marie Barbe Sweerts (Hoeg. 17.11.1700-14.11.1778) **(19)**
Antoon Theodoor Collart (Zétrud-Lumay 16.10.1704-Hoeg. 23.11.1778) **(20)**
Servaes Sweerts (Hoeg. 15.03.1713-23.06.1779) **(21)**
Henri Stockmans (Hoeg. 21.01.1724-29.06.1781), **(28)**
Anne Barbe Theresa Van Osmael (Outgaarden31.01.1718-Hoeg. 14.08.1782)**(30)**
Maria Theresia Vleminckx (+ NN, begraven in de crypte 09.01.1783) **(24)**
Jacobus Nijs (Hoeg.03.11.1702-20.02.1783) **(33)**
Marie Thérèse Collart (Hoeg. 01.09.1745-15.10.1783**) (4a, niet meer zichtbaar)**
Anne Van Osmael (Hoeg. 29.11.1720-23.03.1785) **(04)**
Henricus Sweerts *(Hoeg. 29.08.1708-19.12.1785)* ***(10)*** *(zie briefwisseling Vander Velpen)*[45]
Francisca Van Osmael (Hoeg. 26.10.1706-18.02.1788) **(14)**
E. H. Erasmus Ouwerckx (Hoeg. 18.08.1788) **(12)**
Philippe Jacobus Sweerts (Hoeg. 06.07.1762-21.10.1788) **(15)**
Van Leeuwen (+ NN. 06.02.1789) **(18),** vicedeken van het Hoegaardse kapittel
Lucia Schepers (Hoeg. 16.08.1748-29.04.1789) **(22)**
Petrus Stockmans (Hoeg. 09.03.1713-23.01.1790) **(29)**
Hubertus Sweerts (Hoeg. 17.02.1716-27.03.1790) **(2a, is er niet meer/23)**

Dorothea Van Nerum (Hoeg. 21.12.1763-14.02.1814) **(16)**

3.Zo schreef pastoor Alfred Heuysdens (Tienen 1888-Hoeg. 1964) in het parochieblad over de crypte, die hij bezocht op 22 november 1939[46] samen met de 2 onderpastoors en de koster:

De tekst die verscheen in het Sint-Gorgoniusklokje, het Hoegaardse parochieblad dat op regelmatige weekbasis verscheen sinds 1945. Daarvoor verscheen het blad occasioneel.

[44] Nis 13 in crypte staat: overleden 18 april, in register overlijdens 16 april, zoon van Jacques en Françoise Th. Vanosmael (waarschijnlijk overleden de 16e en bijgelegd in de crypte de 18e).
[45] Die beschikte over de afdalingen en de schema's gemaakt door dokter Emile Lodewijckx (Hoeg. 1867-1937), de nonkel van E.H. Joseph Vander Velpen (Hoeg. 1905-Diest 1988) en later door de pastoor Alfred Heuysdens (Tienen 1888-Hoeg. 1964), zijn 2 onderpastoors en de koster in 1939.
[46] RAL, Kerkarchief Hoegaarden, Tenenda van pastoor Heuysdens.

Een woordje nog over de crypte onzer Kerk. In de 36 graven der crypte blijft slechts heel weinig over van hen die er begraven werden, stukken van eiken en zinken kisten, een paar doodshoofden en enkele beenderen. Hier ook heeft de tijd zijn werk verricht! De namen der overledenen bleven echter bewaard; het zijn die der oude familiën van Hoegaarden: Antoon Collaert, meyer van Hoegaarden en van zijn huisvrouw Deodata Finnoy; Henricus Sweerts meyer van Hoeg. ; Servatius Sweerts secretaris en zijn huisvrouw Angelina ; Henricus en Jacobus Nys; Petrus Stockmans en huisvrouw Elisabeth Rega; Maria Theresia Vleminckx ; Z.E.H. Van Leeuwen onderdeeken van het kapittel ; Dorothea Vannerum huisvrouw van de Zangré, E.H. Jan Van Leeuwen pastoor v. Santberg: E H. Erasmus Ouwerckx ; Franscisca Vanosmael; het oudste opschrift dagteekent van 1765 en het laatste van 1814. Rond die jaren werd de gewoonte in de kerk te be-

Henricus Sweerts was pastoor-deken en niet '*meyer'/meier*, die titel droeg Antoon Colla(e)rt.

.

TOT ZALIGE NAGEDACHTENIS
VAN MIJNHEER
EMILE LODEWYCKX
ECHTGENOOT VAN MEVROUW MARIE MAES
Dokter in de geneeskunde
Katholiek gemeenteraadslid van Hoegaarden
Voorzitter van het Katholiek School-Comitelt
en van de Katholieke Harmonie
geboren te Hoegaarden, den 11 October 1867
en aldaar godvruchtig in den Heer ontslapen
den 17 October 1937, gesterkt door de
HH. Sakramenten onzer Moeder de H. Kerk.

E.H. Joseph Vander Velpen (Hoeg. 1905-Diest 1988), de auteur van de Geschiedenis van Hoegaarden (1959, 1981²), beschikte over een gedetailleerd plan en de lijst van al wie begraven is in de crypte. Volgens deze auteur en Hoegaardier werd deze beschrijving opgemaakt door zijn nonkel dokter Emile Lodewijckx (Hoeg. 1867-1937) en bevestigd door het onderzoek in 1939 door de toenmalige pastoor van Hoegaarden, Alfred Heuysdens (Tienen 1888-Hoeg. 1964), samen met zijn 2 onderpastoors en de koster.

Vander Velpen weet ook niet of de graven vroeger opengebroken werden en/of er door de werken aan de verwarming in 1965 graven zijn verdwenen aan de kant van het O.-L.-V. Altaar. Dit volgens zijn schrijven gericht aan '*Beste Kozze'*, alias zijn verwant de pastoor-deken van Hoegaarden van 1975 tot 2002 Jan Vandervelpen (sic) (Waanrode 1925-Genk 2016). De brief is niet gedateerd, maar gezien de vraagstelling kunnen we hem plaatsen tussen 1975 en 1979 (Hubert van Nerum wou in 1979 afdalen met de Confrérie in de crypte uit eerbetoon en om een gedenkteken achter te laten, wat ook gebeurd is, op 28 april 1979 en Jan Vandervelpen werd in 1975 pastoor-deken benoemd van Hoegaarden).

Er zijn alleszins lege/bezette nissen verloren gegaan bij het installeren van de verwarming in 1965.

De schetsen van Emile Lodewijckx en de brief volgen achteraan bij de documentatie.

4.Overledenen die volgens de parochieregisters begraven zijn in de kerk en/of zullen begraven worden in de kerk tussen de eerste bijlegging in de crypte en het einde van het Ancien Regime. Het laatste overlijden van het Ancien Regime werd door de pastoor genoteerd in september 1796.

Volgende overledenen vinden wij dus niet bijgelegd in de crypte. Bij één, dat van de pastoor-deken Henricus Sweerts, wordt niet vermeld waar hij begraven is (maar volgens de schets van dokter Lodewijckx, bevestigd door het onderzoek van 1939 en dat van Jef Vander Velpen, lag Henricus Sweerts in de crypte (nr. 10)!

Het gaat om de volgende overledenen:

-Gertrudis Paenhuys (+ Hoeg. 08.11.1765) werd eerst begraven op het kerkhof en zou later in de kerk worden begraven volgens de tekst in het overlijdensregister; zij was weduwe van Ludovicus Dotermon/Dotremont (+ Hoeg. 27.12.1760) brouwer en zij zette de brouwerij verder; zij is niet gehuwd in Hoegaarden en haar kinderen zijn er ook niet geboren.

-**Stienon Josephus Egidius,** priester, kanunnik in Hoksem en koster in de kerk van Hoegaarden, overleden op 19.05.1774, in de kerk begraven (door de pastoor himself)).

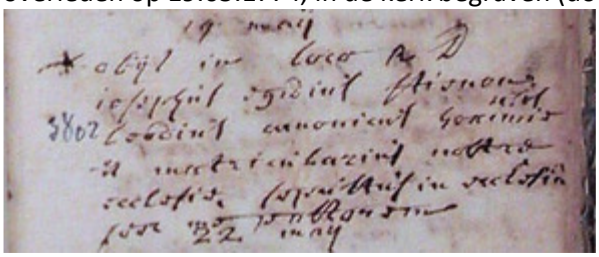

sepultus in ecclesia per me pastorem

-Barbe Van Nerum (Hoeg. 30.12.1759-28.01.1790**) (in de kerk begraven volgens het overlijdensregister, maar geen spoor in de crypte),** dochter van Joannes Van Nerum (Hoeg. 1732-1797) en Catherine Bueckens, kleindochter van Carolus Van Nerum en Barbe Sweerts, achterkleindochter van Servaes Sweerte en Catharina Peeters.
Ze was gehuwd met Libert Geerts (Hoeg. 1755-1820), zoon uit de brouwerij-boerderij *De Engel,* op de Beek en waar ze ook woonden.
Anne Barbe Van Nerum overleed op 28 januari 1790, één maand na de geboorte van haar zoon Jean. De overblijvende geschriften zijn karig over Anne Barbe. Er staat alleen dat zij zou gestorven zijn van de schrik. Hierbij wordt duidelijk allusie gemaakt op de troebelen van de jaren 1787 en 1789. De overlijdensakte toont aan dat zij niet in haar woonst sterft, maar in de Nieuwstraat (E. Ourystraat nu). Er is wel een overleveringsverhaal bewaard: '*Naast het Nieuwhuis overleed tijdens de Revolutie een nicht, die in de kerk werd begraven en wiens ziel ten hemel steeg. Vanaf dat ogenblik verscheen jaarlijks in de buitenmuur naast de afspanning*[47]*, de heilige Barbara die de val der Fransen voorspelde. Lang heeft op die plaats een kapel gehangen, die aan deze heilige was gewijd'.*
Waarschijnlijk stierf zij dus in het huis van haar broer Dr. Henri Van Nerum in de Nieuwstraat. Vermoedelijk was zij bij hem opgenomen ter verzorging.

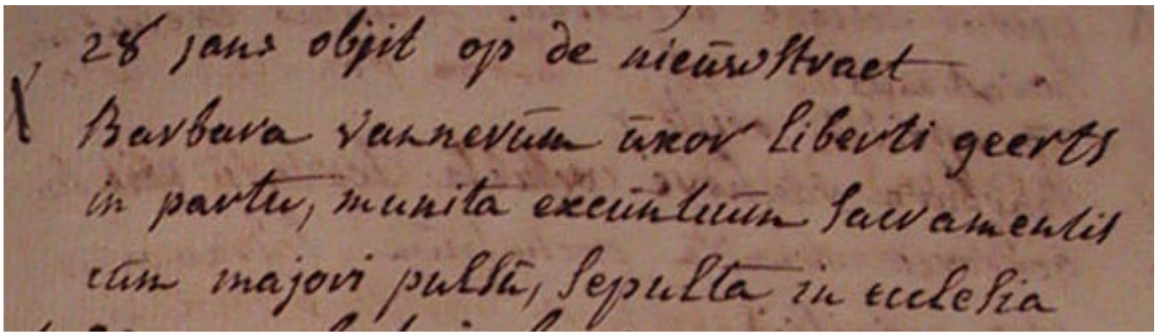

[47] Bedoeld wordt *'t Nieuwhuys.*

- Jansens J.F., kanunnik in Hoksem, overleed in Hauthem op 14.09.1790.

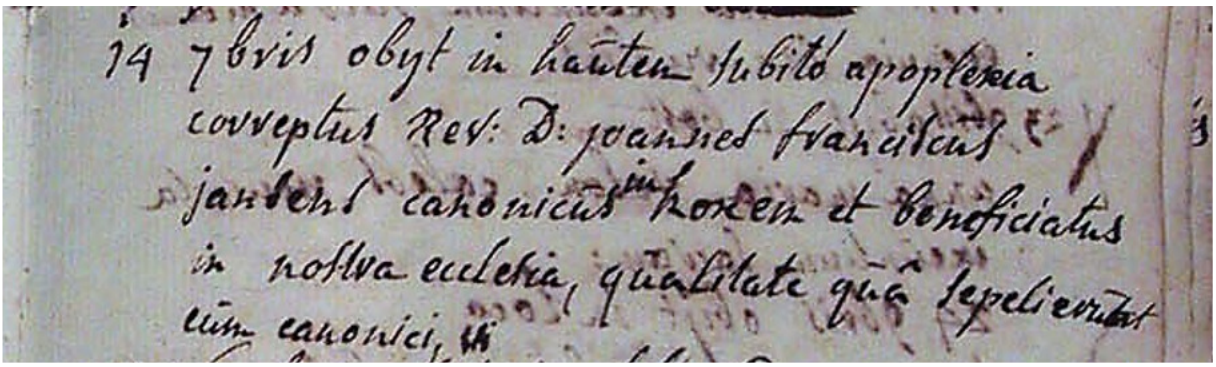
14 7bris obyt in hauten subito apoplexia
correptus Rev: D: joannes franciscus
jansens canonicus hoxem et beneficiatus
in nostra ecclesia, qualitate qua sepelierunt
cum canonici,

-Collart Carolus, jongman, overleden op 13.02.1793; zoon van meier Collart.

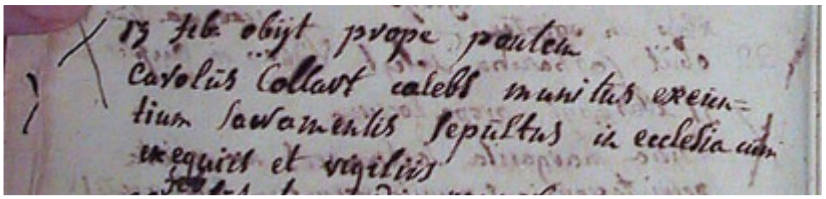
13 Feb obyt prope portam
Carolus Collart celebs munitus exeun-
tium sacramentis sepultus in ecclesia cum
exequiis et vigiliis

… begraven in de kerk met uitvaartdienst en vigiliën.

-**Pastoor-deken Henricus Sweerts** (Hoeg. 29.08.1708-19.12.1785)

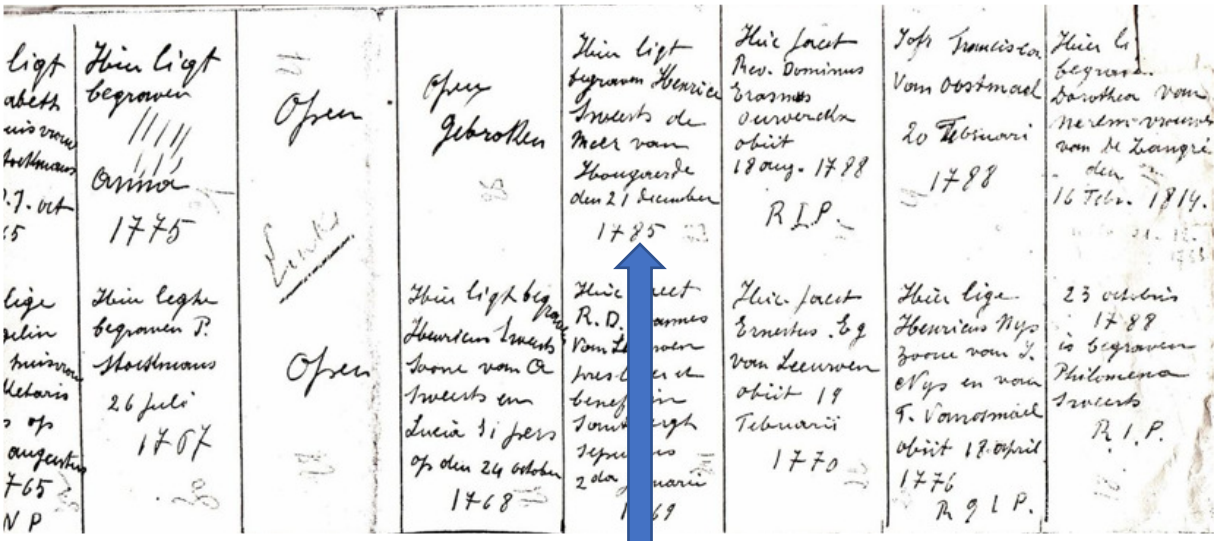
Hier ligt begraven
////
Anno
1775

Hier ligt begraven P. Hostmans 26 Julii 1787

Open

Open

Open Gebroken

Hier ligt begraven Henricus Sweerts de meer van Hougaerde den 21 December 1785

Hier ligt begraven Sweerts Soone van Cr Sweerts en Lucia Vi pers op den 24 October 1768

Hier ligt begraven Henricus Sweerts de meer van Hougaerde den 21 December 1785

Hier ligt Rev. Dominus Erasmus Deurwerckx obiit 18 aug. 1788 R I P.

Hier ligt Ernestus Leg van Leeuwen obiit 19 Februarii 1770

Hier ligt Joh Franciscus Vom Oostmael 20 Februari 1788

Hier ligt Henricus Nys Soone van J. Nys en van T. Vanoostmael obiit 18 April 1776 R I P.

Hier ligt begraven Dorothea Vom Meerm... van de Langri... den ... 16 Febr. 1814.

23 octobris 1788 is begraven Philomena Sweerts R. I. P.

Fragment Lodewijckx-Heuysdens

Hier ligt begraven Henricus Sweerts de meer (?, meier ??) van Hougaerde den 21 december 1785.

In het parochieregister-overlijdens : *'19 decembris (1785) objit pie in domino amplissimus D(omin)us Henricus Sweerts decanus districtus Hougardiensis munitus exeuntium sacramentis ex hidropisi aetatis anno 78 qui pauperibus hujus parochia et fabrica ecclesia bene providit*.'

(Op 19 december overleed godvruchtig Z.E.H. Henricus Sweerts, deken van het district Hoegaarden, gesterkt door de laatste sacramenten, aan waterzucht, op 78-jarige leeftijd; hij heeft veel nagelaten aan de armen van zijn parochie en aan het kerkfabriek.)
Bij eigen onderzoek in 2007 was/is nis 10 (schema Lodewijckx-Heuysdens) volledig leeg.

5.Van de bijleggingen in de nissen in de crypte zijn volgende drie overledenen niet opgenomen in het overlijdensregister:

nis 07 Henricus Sweerts, zoontje van Antoon Sweerts en Lucia Schepers, amper 20 maanden oud:
Op de nis staat: '*Hier leght Hen(ricus) Sweer(t)s soone van A(ntoen) Sweert(s) en Lusia S(che)pers op den 14 8ber 1768'/*Hier ligt Henri Sweerts begraven, zoon van Antoen Sweerts en Lucia Schepers, op de 14de oktober 1768.
Zijn geboorteakte vinden we wel terug in het doopregister:
Parochieregisters Hoegaarden, Dopen, 1767, p. 796r, nr. 8871: '*10 februarij bap(tizatus) est Henricus filius D(ominus) Anthonij Sweerts secretarij et D(omi)cellae Mariae Luciae Schepers con(ju)gum, quem ego pastor Henricus Sweerts suscepi cum D(omi)cella Anna Van Osmael.'/* Op 10 februari is Henriccus gedoopt, zoon van Heer secretaris/griffier Antonius Sweerts en Domicella Maria Lucia Schepers, echtgenoten, waarvoor ik, pastoor Henricus Sweerts samen met Domicella Maria Lucia Schepers zijn opgetreden als doopheffers.

nis 18 De Eerwaarde Heer van Leeuwen 6 feb 1789:
*Hic iacet (Reverendus) D(omi)nu(s) Van L(e)e(uwe)n, vice de(canus) cap(ituli) Hougard(iensis), obiit 6 feb(ruarii) 1789. R. I. P./*Hier ligt E.H. Van Leeuwen begraven, vicedeken van het Hoegaardse kapittel; hij overleed op 6 februari 1789. Moge hij in vrede rusten.
Zijn overlijden wordt niet vermeld in het overlijdensregister van de parochie. De vicedeken van het Hoegaardse kapittel verbleef in Luik, ook al had hij als vicedeken de op één na de hoogste functie in het Hoegaardse kapittel. De deken van het Hoegaardse kapittel was de scholaster van het domkapittel van Keulen (de derde in rang daar); hij behoorde tot de hoge Duitse adel .

nis 24 Maria Theresia Vlemincx, die overleed op 9 jan 1783:
*Hier licht Marie Thresia Vlemingx den 9 ienuarius 1783/*Graf van Maria Theresia Vleminckx, 9 januari 1783.
Maria Theresia Vleminckx/Vleminx (Hoeg. 31.05.1782-09.01.1783), dochter van Louis Joseph Vlemincx en Anne Elisabeth Brieven (peter en meter: Nicolaus Brieven en **Maria Theresia Collart**). De ouders waren in Hoegaarden gehuwd op 22.03.1782.[48] Het kindje leefde maar 7 maand.
Maria Theresia Collart (Hoeg. 01.09.1745-15.10.1783), dochter van de meier, was meter van de kleine Maria Theresia Vlemincx.

6. *Chronologisch al wie begraven is <u>in de kerk</u> tussen 1750 en 1765.*

-De Portemont Gabriël[49]	13.09.1750	
3233[50]		
-Coenegras Ant. Phil., jongeling, wonend in Elst	28.05.1751	3250

[48] desbetreffend blad in het huwelijksregister was gescheurd en bij een tweede consulatie op het gemeentehuis was de onderste helft weg!
[49] Overleed tijdens een opdracht/verblijf in het huis van Servaes Sweerts; hij was Advocaat bij de Raad van Brabant 28-1-1728 - 1740, raad-assessor bij de drossaard van Brabant en de provoost generaal - rentmeester van de hertog van Croije.en overleed onverwacht in Hoegaarden. Hij werd begraven in de kerk aan het altaar van St.-Gorgonius..
[50] Volgnummer in het overlijdensregister; z.n. = niet meer genummerd.

-Davans Ludovica, overleed in de pastorij, was een oude ongehuwde dame 15.03.1752 z.n.
-Laboues [Labourse][51] Henr., priester, onderpastoor en schoolmeester 30.11.1752 3287
-Sweerts Anthonius, secretaris/griffier, 86 j., de schoonvader van secretaris/griffier Servaes Sweerts 02.10.1754 3323
-Sweerts Hub., jongeling, overleed in Steenbergh (hoeve Flemalia) 04.02.1757 3368
-Vandermolen Gertrudis, 80-jarige 02.02.1761 3478
-Schepers Joannes Franciscus, echtgenoot van Anne van Osmael 15.02.1761 3479
-Hijart Leonardus, priester, beneficiaris van het altaar S. Martinus 21.01.1764 3539
-Vandermolen Anna, wed. Van Ex J.[52] 01.05.1765 (voorlopig op kerkhof begraven)

Op 2 oktober 1754 werd de oude secretaris/griffier Antoon Sweerts uit het Arendsnest nog in de kerk begraven, heel waarschijnlijk in het koor, dé ereplaats aan het hoofdaltaar, gezien de eerste steenlegging voor de heropbouw van de kerk was gelegd op 31 mei 1754 door de pastoor Henricus Sweerts en men in eerste instantie niet zinnens was van het koor ook af te breken.
De volgende begrafenis in de kerk heeft dan plaats begin februari 1757, toen toren en schip van de nieuwe kerk er al stonden en de werken bezig waren aan het koor, dat dan toch helemaal werd afgebroken en opnieuw gebouwd na de ravage aangericht als gevolg van de aardbeving in Lissabon op 1 november 1755.
Verder onderzoek in verband met de nieuwe vloer in de kerk zal misschien een andere visie naar voren brengen. De eerste nieuwe vloer werd namelijk afgekeurd en een tweede werd besteld. De aannemer van de bevloering van de kerk was Van Simphoven. Data in dit verhaal kunnen opheldering brengen als er gesproken wordt over begrafenissen in de kerk!

Op 10 september van het jaar 1757, zeven maanden na de begrafenis van Antoon Sweerts in de kerk overleed Carolus Van Nerum, schepen en grootste/rijkste brouwer van Hoegaarden en echtgenoot van Barbe Sweerts en schoonbroer van pastoor Henricus Sweerts.

In het overlijdensregister staat: *'10 7bris obijt Carolus Van Nerem sororius meus, scabinus Hougardiensis, exequiis fact(a)e sunt solemniter, gratis feci'*./Op 10 september overleed mijn schoonbroer Carolus van Nerem [Nerum], schepen, zijn uitvaart is met luister gevierd en ik heb het gratis gedaan.
Geen melding van begraven in de kerk!
In de nagelaten geschriften van Elisabeth Van Nerum: *Extraits des mémoires sur la famille Van Nerum de Hougaerde*, na 1854 door haar terug samengesteld, lezen we:
*Dans **la grange de** la **ferme dit du coin**, ont eu lieu les obsèques de mon bisaïeul, qui fut le premier à être enterré dans la nouvelle église. Tous ses fils, sauf l'ainé qui n'arrivait pas à temps, assistaient à l'enterrement de leur père. Les funérailles furent suivies par Mr. le procureur de Liège, de hauts personnalités religieuses et autres et d'une masse d'habitants de Hougaerde et des communes avoisinantes.[53]*
In **de schuur van de cruysblockhoeve** had de rouwdienst voor mijn overgrootvader plaats en hij **was de eerste die in de nieuwe kerk werd begraven**. Al zijn zonen, behalve de oudste die te laat

[51] 12.12.1750 overleed in centrum Lambertus Labourse, *jubilaris*, hij kreeg een plechtige uitvaartdienst, maar werd niet in de kerk begraven
[52] Anna Vandermolen (Hoeg. 16.12.1685-01.05.1765) voorlopig begraven op het kerkhof; eerste bijlegging in de crypte was pas in augustus 1765;
x Hoeg. 22.02.1713 Vanex Jan (Hoeg. 05.03.1680-31.07.1741), z. van Godfried Vanex en Maria Van Herberghen; hij was brouwer en na hem zijn weduwe;
[53] Elisabeth Van Nerum, Extraits des mémoires sur la famille Van Nerum de Hougaerde, na 1854 (zie inleiding)

toekwam[54], waren op de begrafenis van hun vader aanwezig. Ook de Heer procureur van Luik was present samen met hoge kerkelijke en andere personaliteiten en een massa inwoners van Hoegaarden en vanuit de naburige gemeenten.

Als eerste in de nieuwe kerk begraven klopt niet, want dat was Antoon Sweerts in februari van dat jaar en …. in het overlijdensregister wordt geen exacte begraafplaats in de kerk vermeld. Hubert Van Nerum (1923-1994), de drijvende kracht en realisator van de heroprichting van de Gulden Lelie en naderhand van de Confrérie zal met de tekst van Elisabeth Van Nerum in handen blijven volhouden dat Carolus Van Nerum ook in de crypte zou bijgelegd zijn.

7.De betrouwbaarheid van de overlijdensregisters van de parochie Hoegaarden.

'A nona 7bris ad 26 9bris obierunt in dissenteria in hac parochia 43 communicantes sine pueris.'

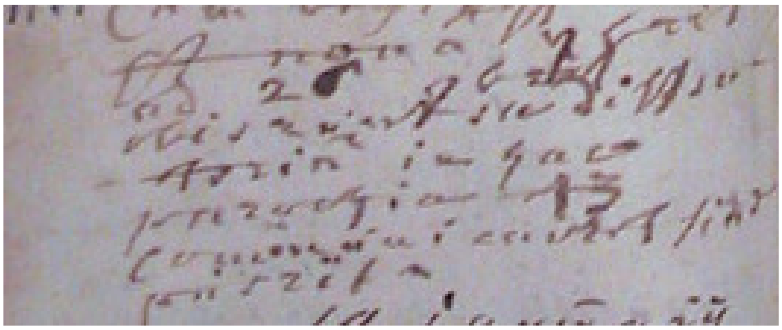

Van 9 september tot 26 november (1781) overleden er 43 paasplichtige parochianen zonder de kinderen erbij te tellen. Dit schreef de pastoor in het overlijdensregister op p. 232v. Van de kinderen die overleden zijn is geen enkele terug te vinden in het overlijdensregister! Een ongelukkige hiaat voor al wie demografische en/of genealogische belangstelling heeft.
Ook het overlijden van de kleine Henricus Sweerts in 1768 en dat van de amper 7 maanden oude Maria Theresia Vlemincx in 1783 is geen spoor te vinden in het overlijdensregister. Zonder vermelding van bijlegging op de desbetreffende nissen in de crypte zouden ook zij anoniem overleden zijn.

8.De verwantschappen van de 26 'zekere' bijleggingen in de crypte tussen 1765 (eerste) en 1796.[55]

-Sweerts
Marie Barbe Sweerts (Hoeg. 17.11.1700-14.11.1778) **(19),** d. Servaes Sweerts en Catharina Peeters.
Henricus Sweerts (Hoeg. 29.08.1708-19.12.1785) **(10),** z. idem., pastoor-deken.
Servaes Sweerts (Hoeg. 15.03.1713-23.06.1779) **(21),** z. idem., griffier.
x Cath. Angelina Sweerts (Hoeg. 01.03.1703-23.08.1765) **(01),** d. uit het Arendsnest.
Hubertus Sweerts (Hoeg. 17.02.1716-27.03.1790) **(2a/23),** z. Servaes Sweerts en Catharina Peeters
x **Anne Barbe Theresa Van Osmael** (Hoeg. 31.01.1718[56]-Hoeg. 14.08.1782)**(30)**
-Philippe Jacobus Sweerts (Hoeg. 06.07.1762-21.10.1788) **(15),** z. vorige
De twee echtgenotes en één zoontje van Antoine Balthazar Sweerts (Hoeg. 16.12.1742-20.11.1808), z. van de secretaris/griffier Servaes (nis 21) en ook zijn opvolger; overleed in 1808 en na het Ancien Regime is er maar één bijlegging meer geweest, in 1814, die van Dorothea Van Nerum:

[54] Hij was pastoor in Kortemark (West-Vlaanderen).
[55] Nis 10 – Pastoor-deken Henricus Sweerts bijgerekend.
[56] PRHoeg., Dopen, p. 484v, nr. 5040, staat niet vermeld in de index van het doopregister

x **Lucia Schepers** (Hoeg. 16.08.1748-29.04.1789) **(22)**

-Henricus Sweerts (Hoeg 10.02.1767-24.10.1768) **(07),**

x**x Dorothea Van Nerum** (Hoeg. 21.12.1763-14.02.1814) **(16),** d. Joannes Van Nerum en Cath. Bueckens, kleindochter van Carolus Van Nerum en Barbe Sweerts, achterkleindochter van Servaes Sweerte en Catharina Peeters.

*-De moeder, zussen en echtgenoten van **Anna Barbara Theresia van Osmael (nis 30**, zie hoger*), dochter van Vincent Van Osmael (Outg. 1670-Hoeg. 1720) en Gertrudis Vandermolen (Hoeg. 30.10.1680-02.02.1761) (in kerk begraven maar vóór 1765).

Anne Van Osmael (Hoeg. 29.11.1720-23.03.1785) **(04)**

x Joannes Franciscus Schepers (Hoeg 28.11.1718-15.02.1761)[57] (in kerk begraven, maar eerste bijlegging in de crypte dateert pas van 1765),

Francisca Van Osmael (Hoeg. 26.10.1706-18.02.1788) **(14)**

x Jacobus Nijs (Hoeg.03.11.1702-20.02.1783) **(33),** brouwer in Nerm

-Henricus Nijs (Hoeg. 24.10.1733-18.04.1776) **(13)**

-Meier Collart, zijn echtgenote en twee van hun kinderen

Antoon Theodoor Collart (Zétrud-Lumay 16.10.1704-Hoeg. 23.11.1778), meier **(20),** brouwer, woonde in de Grote Molen en liet de Zwaluwenhoeve bouwen.

x Deodata Fin(e)au (Montenaken -Hoeg. 28.01.1776) **(17)**

-Jeanne Albertine Collart (Hoeg. 20.09.1742)

-Joseph Jacques Collart (Hoeg. 15.04.1744-)

-Marie Thérèse Collart (Hoeg. 01.09.1745-15.10.1783**) (4a, niet meer zichtbaar)**

-Antoine Joseph Theodore Collaert (Hoeg. 16.08.1747-28.07.1831), landbouwer

x Hoeg. 26.01.1790 Barbe Laurent (Hoeg. 03.09.1765-Rommersom 27.02.1807), d. Jacques en Jeanne Marie Aerts, landbouwers, naderhand op de Zwaluwenhoeve.

-Joannes Carolus Collart (Hoeg. 24.01.1750-13.02.1793) (in de kerk begraven volgens de registers, maar geen spoor te vinden in de crypte)

-Mathieu Joseph Collart (Hoeg. 10.05.1752-Zétrud-Lumay 1811), landbouwers in ZL.

x ZL 20.06.1776 Marie Joseph Dediest (ZL 01.11.1757-30.01.1779)

xx Oorbeek 23.01.1780 Marie Elisabeth Meugens[58] (Oorbeek 06.02.1757-Zétrud-Lumay 13.12.837), d. van Lambert Meugens en Gertrude Van Hagendoren

-Petrus Stockmans (Hoeg. 12.10.1683-24.07.1767) **(03),** gezworene Nerm en zijn echtgenote en 2 van hun 7 kinderen

x Elise Rega (Hoeg. 10.10.1686-02.10.1765) **(02)**

-Henri Stockmans (Hoeg. 21.01.1724-29.06.1781), **(28)**

-Petrus Stockmans (Hoeg. 09.03.1713-23.01.1790) **(29)**

-Kapittelleden:

E. H. Joannes Van Leeuwen (+ Hoeg. 30.12.1768) **(09)**

Ernest Van Leeuwen (+ Hoeg. 19.02.1770) **(11)**

Van Leeuwen (+ NN. 06.02.1789) **(18),** vicedeken van het Hoegaardse kapittel

E. H. Erasmus Ouwerckx (Hoeg. 18.08.1788) **(12)**

[57] Zoon van Lucia Van Nerum, zus van Carolus Van Nerum, uit haar tweede huwelijk met J.G. Schepers.

[58] Zij is een jongere zus van Norbert Meugens (Oorbeek 08.12.1750-Vlierbeek 26.07.1806),werd benedictijn in de abdij van Vlierbeek en abt op 10 juli 1792; er is een geschilderd portret bewaard.

9. ***Enkele uitvaarten van telgen van de 'Sweertsclan' en andere 'voorname/rijke' Hoegaardiers tussen 1750 en 1796 overleden, maar begraven op het kerkhof.***

-Dumont Everardus, Hauthem, ***schepen*** 05.06.1750[59] 3226

-Sweerts Elisabeth, echtgenote Struys 10.02.1752 3264

Sweerts Elisabeth (Hoeg. 1711-1752), 6de kind van Servaes Sweerts en Catherina Peeters, trouwde in 1735 met Henri Struys (Hoeg./Hauthem 1710-1788).

-Houbancx/Hoebancx Henricus 24.10.1752 3282

Was in 1727 getrouwd met Maria Anna Sweerts (Hoeg. 1702-1765), 2de kind van Servaes Sweerts en Catharina Peeters; zij had de Paradijshoeve gekregen bij haar huwelijk.

-Vandermolen Bernard senior, ***schepen*** 23.01.1757 3366

-Brasseur Anthonius, ***schepen*** 01.04.1760 3458

-Sweerts M. Anna, wed. Hoebancx 16.11.1765 3577

Weduwe van Henri Hoebancx, zie hoger.

-de Loijers/Loyers Rosa Gertrudis 01.02.1772 3733

de Loyers Rosa Gertrudis (13.12.1702[60]-01.02.1772) was dochter *van Jean Godefroid Joseph de Loyers, ridder, heer van Schaltin/Namen (+Nerm/Hoegaarden 19.07.1712) x Beauvechain 05.10.1699 Gertrude Beys (Beauvechain 31.10.1662-Nerm/Hoegaarden 19.04.1738), dochter van Michel Beys x Catherine van Goidsenhoven; de grafsteen van haar ouders is bewaard in de kerk vóór het altaar van O-L.-Vrouw.*

-Sweerts M. Anna, echtgenote Lowet Henri 30.12.1777 3936

Sweerts Maria Anna (Hoeg. 1740-1777), huwde met Henri Lowet in 1763; zij was dochter van Servaes Sweerts en Angelina Sweerts; kleindochter van Servaes Sweerts en Catharina Peeters

-Struys Servaes, jongeling 00.10.1779 3999

-Sweerts Servaes, + nabij de Brug 25.02.1784 z.n.

Servaes Sweerts (Hoeg. 1776-1788), zoon van Servaes Sweerts en Catharina Nijs (?); kleinzoon van Henri *Hubert* Sweerts (8ste kind van Servaes Sweerts en Catharina Peeters) en Anne Barbe Thérèse Van Osmael.

-Struijs Henri senior, schepen 23.08.1788 z.n.

Weduwnaar van Maria Elisabeth Sweerts, zie hoger

-Sweerts Joannes 29.12.1788 z.n.

Sweerts Joannes (Hoeg. 1776-1788), zoon van Servaes Sweerts en Catharina Nijs (?); kleinzoon van Henri *Hubert* Sweerts (8ste kind van Servaes Sweerts en Catharina Peeters) en Anne Barbe Thérèse Van Osmael.

[59] Overlijdensdatum en volgnummer (indien aanwezig) in de derde kolom

[60] Geboorteplaats Beauvechain (?), maar daar zijn de dopen maar bewaard vanaf 1772; in de genealogie die ons ter beschikking staat wordt ze als Johanna Gertrudis de Loyers gedoopt.

IV. Bijlagen

De brief van Joseph Vander Velpen aan zijn familielid Jan Vandervelpen

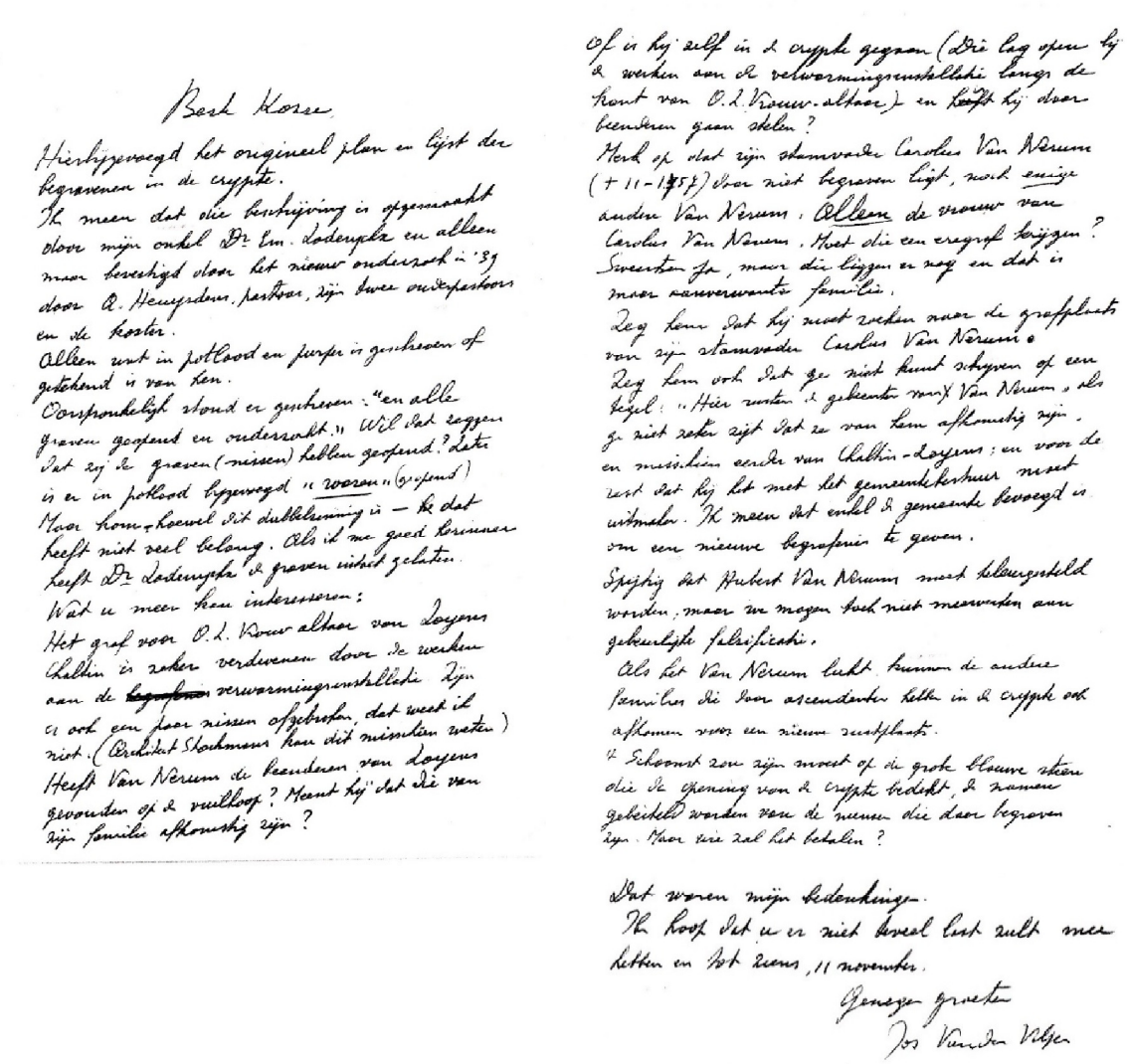

Beste Heer

Hierbijgevoegd het origineel plan en lijst der begravenen in de crypte.
Ik meen dat die beschrijving is opgemaakt door mijn oudst Dr Em. Lodewijks en alleen maar bevestigd door het nieuw onderzoek in '87 door A. Heuypdens, pastoor, zijn twee onderpastoors en de koster.
Alleen met in potlood en pers is geschreven of getekend is van hen.
Oorspronkelijk stond er geschreven: "en alle graven getekend en onderzocht." Wil dat zeggen dat zij de graven (nissen) hebben getekend? Later is er in potlood bijgevoegd "waren" (getekend) Maar hoe+hoewel dit dubbelzinnig is — de dat heeft niet veel belang. Als ik me goed herinner heeft Dr Lodewijks de graven intact gelaten.
Wat u meer kan interesseren:
Het graf voor O.L. Vrouw altaar van Loyens Chalkin is zeker verdwenen door de werken aan de ~~kapellen~~ verwarmingsmantelbuis. Zijn er ook een paar nissen afgebroken, dat weet ik niet. (Misschien Stadsmens kan dit misschien weten)
Heeft Van Nerum de veranderen van Loyens gevonden op de vuilhoop? Meent hij dat die van zijn familie afkomstig zijn?

Of is hij zelf in de crypte gegaan (die lag open bij de werken aan de verwarmingsmantelbuis langs de kant van O.L. Vrouw-altaar) en heeft hij daar beenderen gaan stelen?
Merk op dat zijn stamvader Carolus Van Nerum († 11-1757) daar niet begraven ligt, noch enige andere Van Nerum. Alleen de vrouw van Carolus Van Nerum. Met die een crypt bijgen?
Sinterten ja, maar die liggen er nog en dat is maar ververwante familie.
Zeg hem dat hij moet zoeken naar de grafplaats van zijn stamvader Carolus Van Nerum.
Zeg hem ook dat ge niet kunt schrijven of een tijdel: "Hier rusten de gebeenten van Van Nerum" als ge niet zeker zijt dat ze van hem afkomstig zijn.
En misschien eender van Chalkin-Loyens; en voor de rest dat hij het met het gemeentebestuur moet uitmaken. Ik meen dat enkel de gemeente bevoegd is om een nieuwe begrafenis te geven.
Spijtig dat Hubert Van Nerum moet belangstelld worden, maar we mogen toch niet meewerken aan gebeurlijke falsificatie.
Als het Van Nerum lukt kunnen de andere families die door ascendenten hebb in de crypte ook afkomen voor een nieuw rustplaats.
Schoont zou zijn moest of de grote blauwe steen die de opening van de crypte bedekt, de namen gebeiteld worden van de mensen die daar begraven zijn. Maar wie zal het betalen?

Dat waren mijn bedenkingen.
Ik hoop dat u er niet teveel last zult meer hebben en het zeens, 11 november.

Genegen groeten
Jos Vander Velpen

Schema van de bijleggingen in de crypte (Dr. Lodewijckx, pastoor Heuysdens)

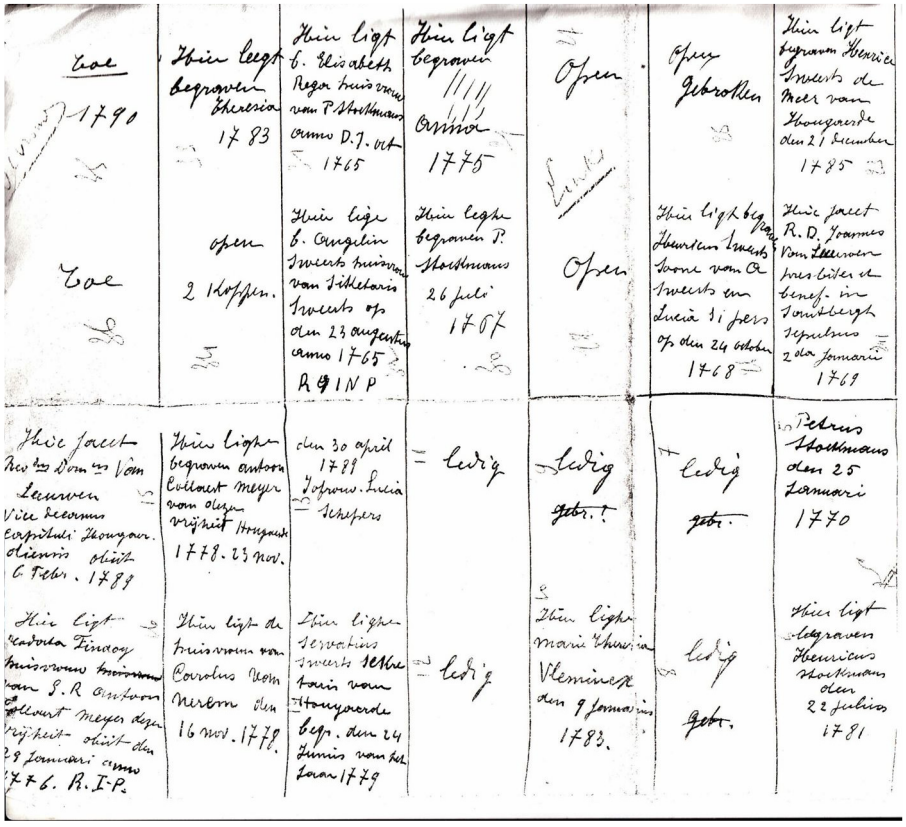

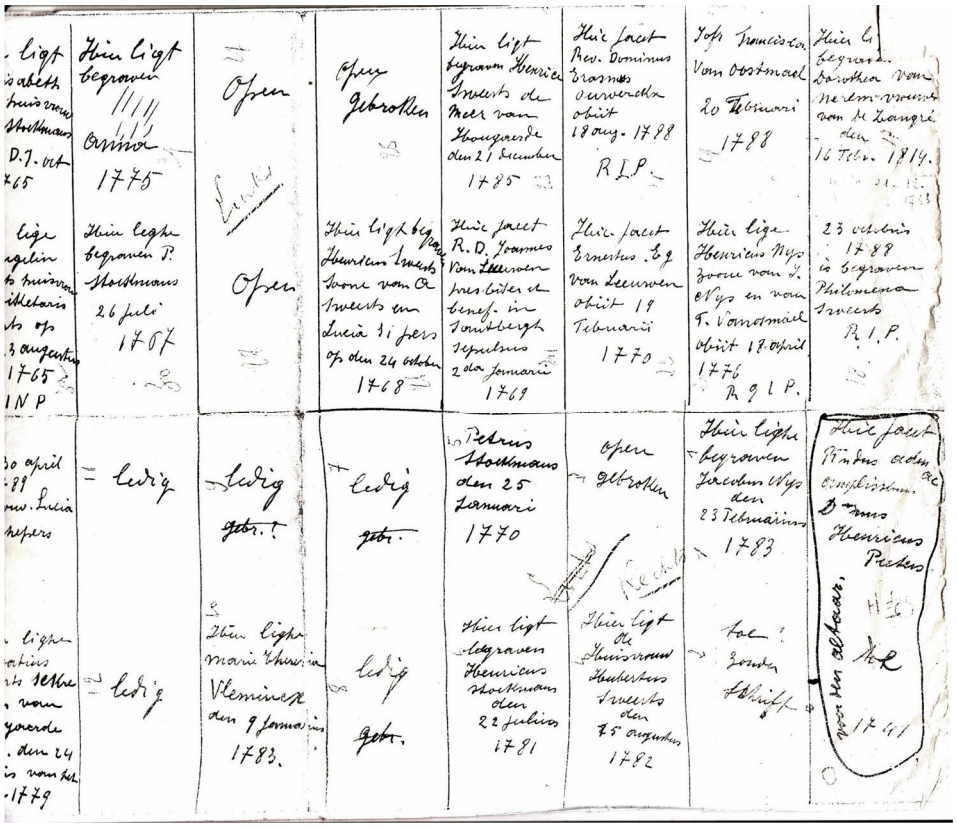

De romaanse Hoegaardse kerk (zwarte lijn)
Vervangen door de huidige rococo kerk

De romaanse kerk van Orp le Grand (rode lijn)
gerestaureerd

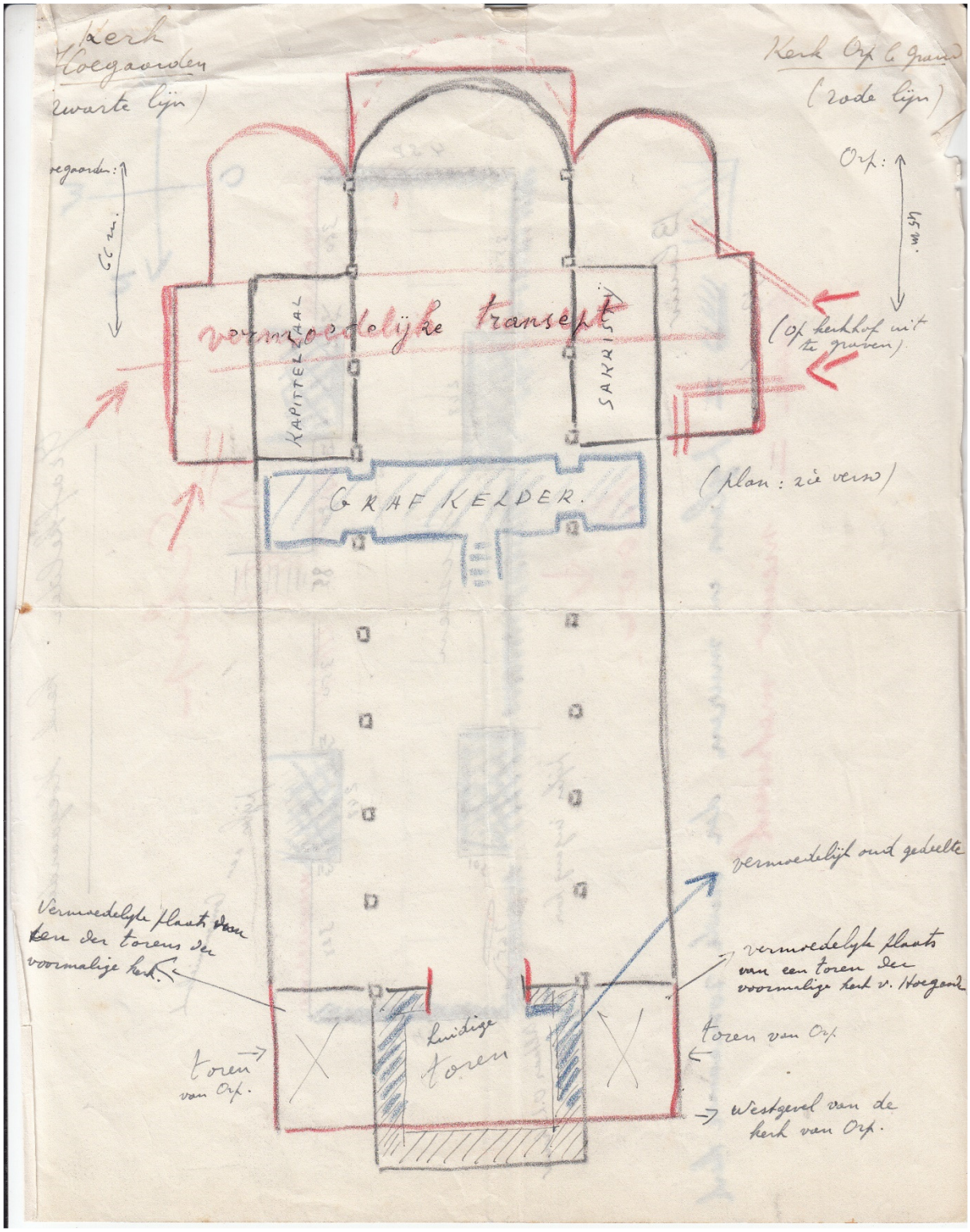

Plan J. Vander Velpen, naar prof. R. Lemaire.

De crypte of grafkelder

De oude romaanse kerk van Hoegaarden (blauwe lijn)

Metselwerk van de nieuwe rococo kerk (rode lijn)

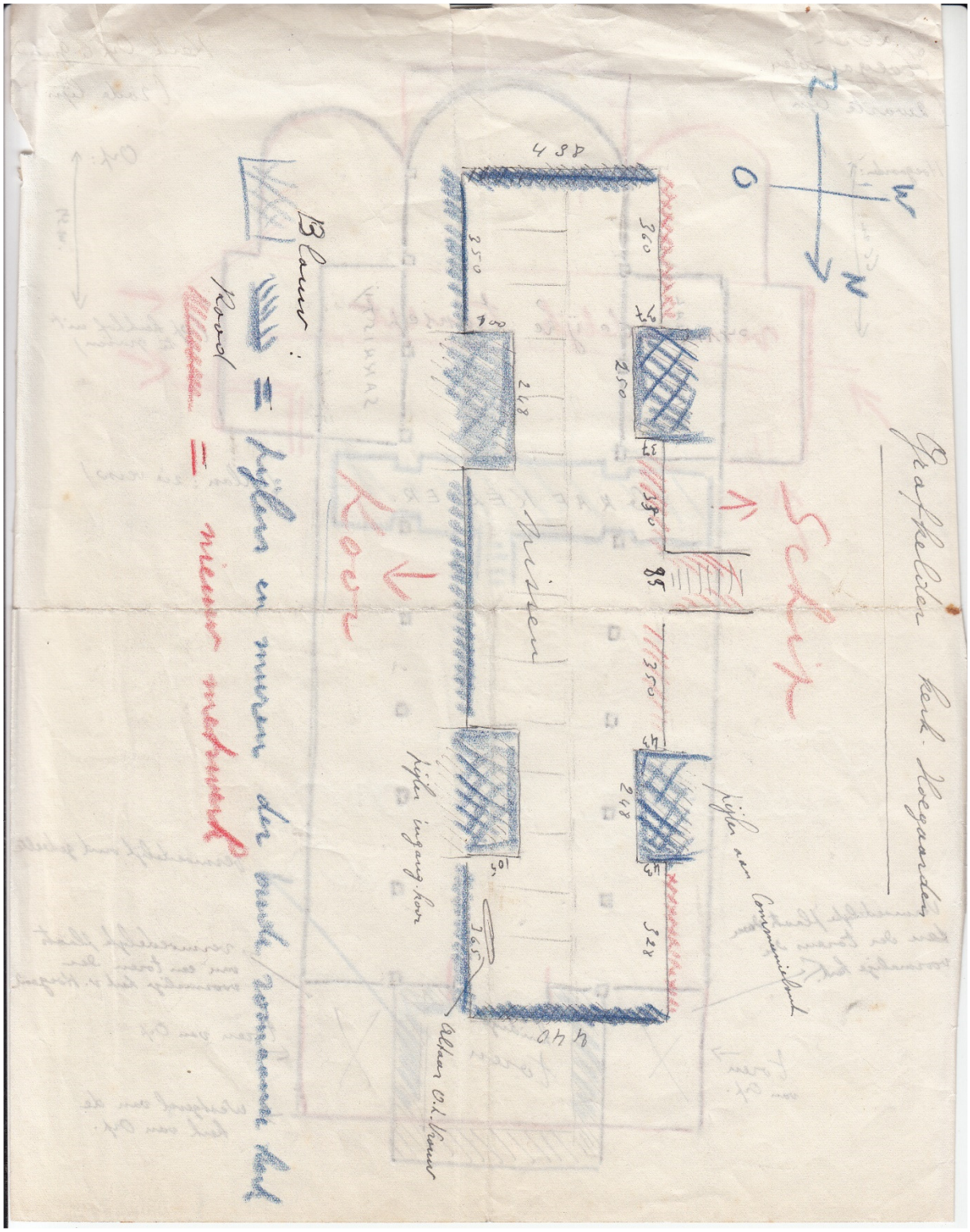

Plan J. Vander Velpen/Prof. R.Lemaire.

Graftkelder - Kerk Hoegaarden.
4,40 m
3,60 m
2,50
3,50
2,48
3,50
2,48
3,28
3,65
1,80
pijler
pijler (zeer oude fundering)
2 zuilen (zeer oud)
Plan J. Vander Velpen.

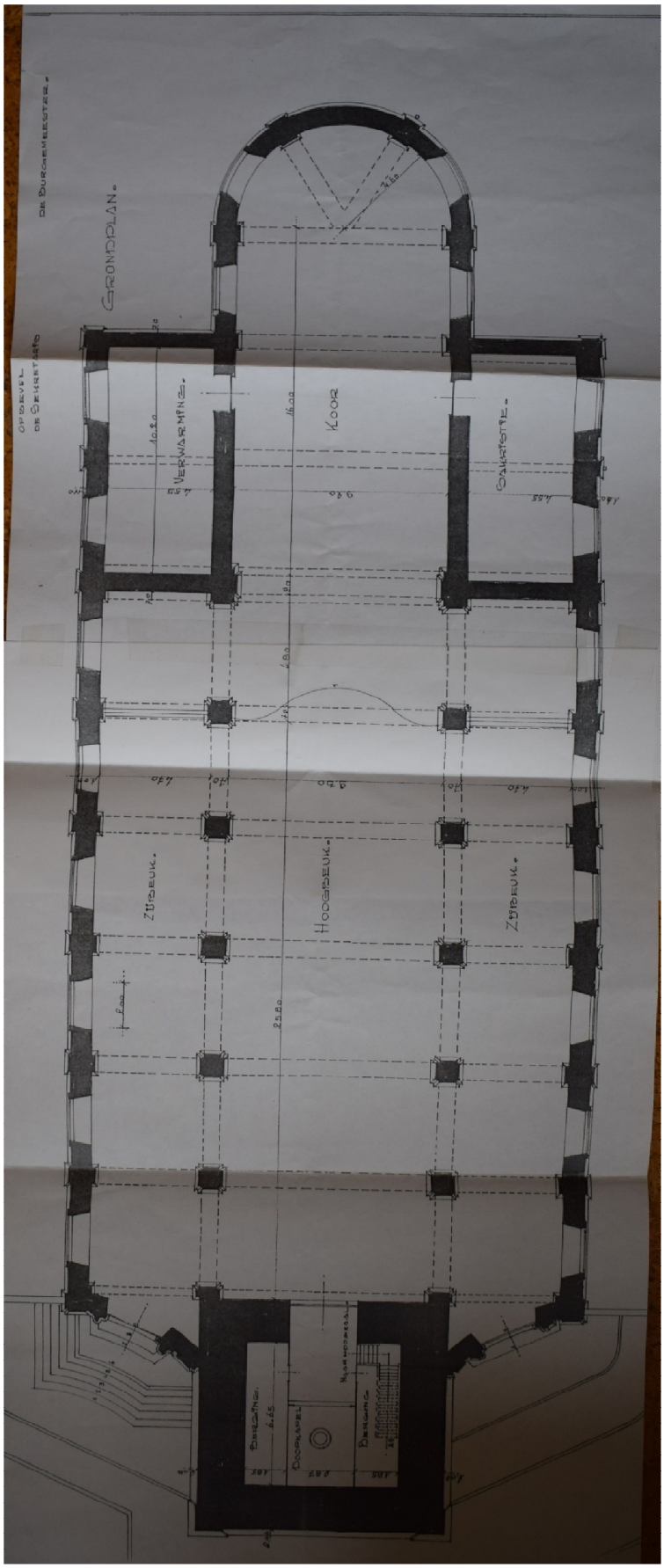
GRONDPLAN.
KOOR
VERWARMING.
ZIJBEUK.
HOOGBEUK.
ZIJBEUK.
SACRISTIE.

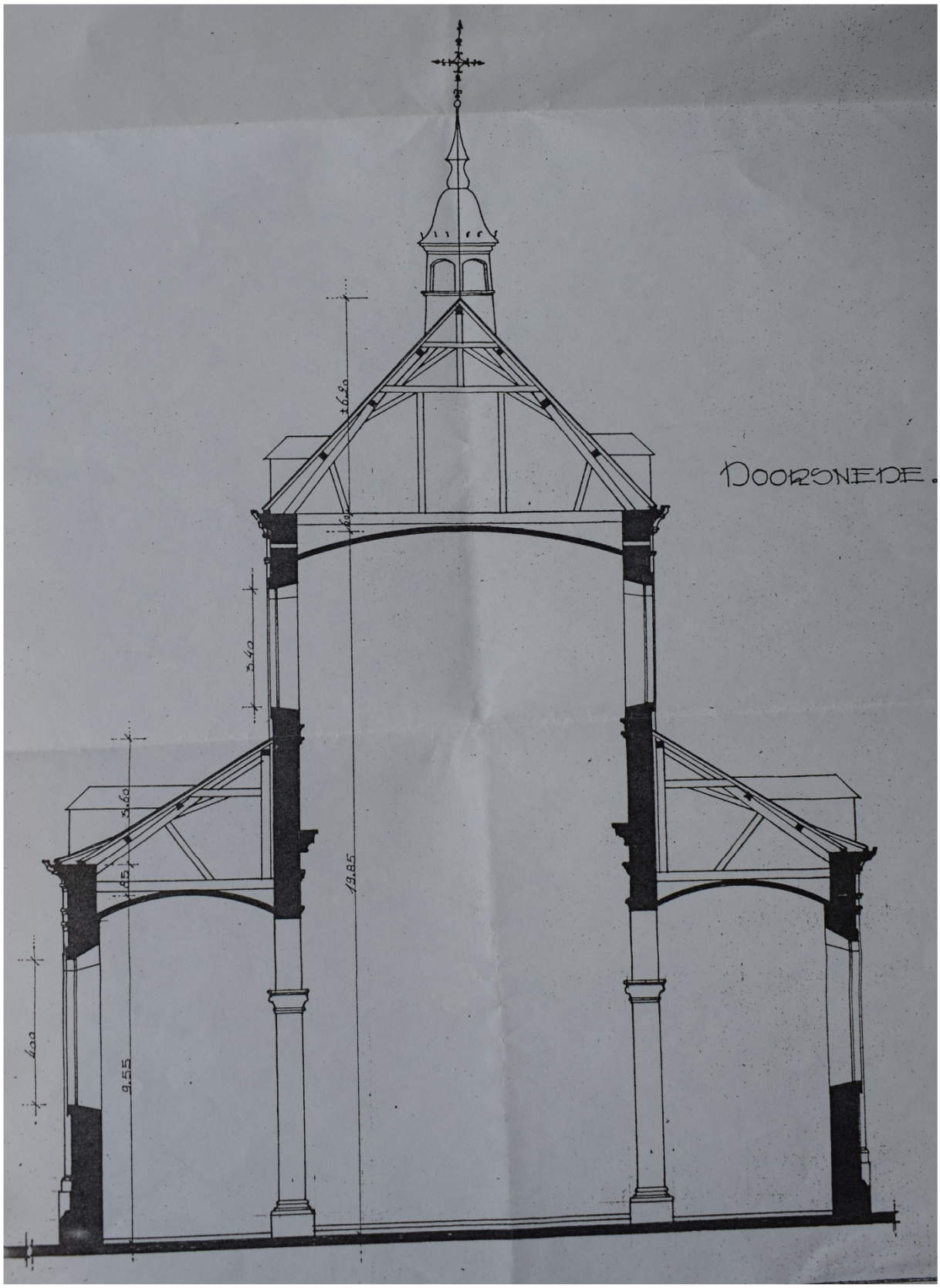
DOORSNEDE.
+16.20
3.40
3.60
19.85
9.55

De Crypte onzer Kerk.

Vele oude kerken bezitten het geen men noemt een Krypte, 't is te zeggen een onderaardsche gewelfde plaats, die meestal diende als kapel en meer nog als begraafplaats. De cryte onzer kerk loopt van het altaar van O L. Vrouw tot aan het altaar van het H. Sakrament, en heeft dus voor lengte de breedte onzer kerk. Zij bevindt zich in het begin van het hooge koor, omtrent onder de communiebank. Wanneer men den grooten blauwen steen weg neemt, die in de kerk juist vóór de dubbel deur der communiebank ligt, ziet men er een trap van 6, 7 schreden in witten gobertangesteen en die toegang verleent tot de crypte op 2 à 3 m. diepte. (Vervolgt)

Een schoone, breede gang, zoo 'n 3 meters breed, loopt van het altaar van O. L. Vrouw tot aan het altaar van het het H. Sakrament ; in den achterwand van dien gang bevinden zich de graven, heel schoon gemetseld in rooden baksteen, in twee rijen de een boven de andere, en van elkaar gescheiden door een smallen gobertangesteen. Het zijn dns als zoovele kleine ovens waarin men de kist van den dooden schoof en dan toemetste of plakte. In dit plaksel is veelal met een scherp voorwerp den naam en datum van overlijden aangebracht. Zoo zijn er in het geheel 36 graven. Hoe oud is onze crypte ? We weten het niet ; naar alle waarschijnlijkheid werd ze gemaakt en hervormd wanneer de kerk zelf gebouwd werd, dus rond de jaren 1750. We vermoeden zulks omdat de dooden, die er begraven liggen meest rond de jaren 1760-70 en later gestorven zijn. In de kerk voor deze, was er ook een crypte, of toch zeker begraafde men de dooden in de kerk, zooals het op vele plaatsen de gewoonte was; in de oude archieven lezen we dikwijls : begraven voor het altaar van O. L. Vrouw of St Gorgonius.

Een woordje nog over de crypte onzer Kerk. In de 36 graven der crypte blijft slechts heel weinig over van hen die er begraven werden, stukken van eiken en zinken kisten, een paar doodshoofden en enkele beenderen. Hier ook heeft de tijd zijn werk verricht! De namen der overledenen bleven echter bewaard ; het zijn die der oude familiën van Hoegaarden: Antoon Collaert, meyer van Hoegaarden en van zijn huisvrouw Deodata Finnoy; Henricus Sweerts meyer van Hoeg. ; Servatius Sweerts secretaris en zijn huisvrouw Angelina ; Henricus en Jacobus Nys; Petrus Stockmans en huisvrouw Elisabeth Rega; Maria Theresia Vleminckx ; Z. E. H. Van Leeuwen onderdeeken van het kapittel ; Dorothea Vannerum huisvrouw van de Zangré, E. H. Jan Van Leeuwen pastoor v. Santberg: E H. Erasmus Ouwerckx ; Franciscа Vanosmael; het oudste opschrift dagteekent van 1765 en het laatste van 1814. Rond die jaren werd de gewoonte in de kerk te be-

Moet zijn: 'pastoor-deken' van Hoegaarden

Uit het Hoegaardse parochieblad 'Sint-Gorgoniusklokje'
Sinds 1945 stond er een wekelijkse bijdrage in van pastoor Alfred Heuysdens
Over de Hoegaardse geschiedenis, of een facet ervan.

De kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen van Servaes Sweerts en Catharina Peeters, de ouders van de stichters van de Confrérie, van pastoor-deken Henricus Sweerts en van griffier en schepen Servaes Sweerts.

Kinderen van Servaes Sweerts (1670-1737) en Catharina Peeters (1672-1741), ouders van de stichters van de Confrérie:

1 **Marie Barbe Sweerts (1700-1778) (19).**
x Carolus Van Nerum (1689-1757), brouwer en schepen, uitvaart in schuur Cruysblock
2 Marie Anne Sweerts (1702-16.11.1765).
x Henricus Hoebancx (1699-24.10.1752).
3 Clara Catharina Sweerts (1704-1760), kloosterzuster in Tienen.
4 Joannes Sweerts (1706-10.07.1724), overleed tijdens zijn studies.
5 **Henricus Sweerts (1708-1785),** pastoor vanaf 1736 en pastoor-deken 1771 **(10)**
6 Marie Elisabeth Sweerts (1711- 10.02.1752
x Henricus Struys (1710-1788)
7 **Servaes Sweerts (1713-1779)(21),** schepen en griffier in de Regentie, brouwer
x Catherine Angeline Sweerts (1703-1765) (01)
xx Anne Van Osmael (1725-)
8 **Henricus Hubertus Sweerts (1716-1790) (2a/23)**
x Anne Barbe Theresia Van Osmael (1718-1782) (30)

Hun kleinkinderen

1 Marie Anne Van Nerum (1725-1804), begijn in Tienen
2 Henricus Van Nerum (1727-1814), pastoor in Kortemarkt
3 Clara Van Nerum (1729-1811), kloosterzuster in Tienen
4 Joannes Van Nerum (1732-1797), notaris en schepen
x Catharina Bueckens (1737-1828)
5 Catharina Van Nerum (1735-1812), kloosterzuster in Hamme-Mille
6 Jacques Philippe Van Nerum (1738-1824), brouwer
x Catharina Van Autgaerden (1745-1823)
7 Jean François Van Nerum (1740-1822), brouwer
8 Carolus Van Nerum (1743-1768), student theologie in Leuven.

9 Henricus Hoebancx (1728-1764); pastoor in Tollembeek.
10 Servaes Hoebancx (1729-)
11 Clara Hoebancx (1731-1804)
x Renier Joseph Lintermans (-1791), notaris en schepen
12 Joannes Hoebancx (1733-1767?)
13 Hubert Hoebancx (1735-1801), landbouwer
x Anne Marie Vandermolen
14 Catherine Hoebancx (1738-1775)
15 Barbe Hoebancx (1740-na 1770)
16 Marie Elisabeth Hoebancx (1742-1777)
x Mathieu Dock
17 Gerard Hoebancx (1744)

18 Anne Catherine Struys (1736)
x Jean François Vandermolen (1732-18..), brouwer

19 Henri Struys (1738)
20 Servais Struys (1740-vóór 1752 ?)
21 Elisabeth Struys (1743)
22 Barbe Struys (1745)
x Henri Balthazar Hendrickx , landbouwer
23 Jeanne Marie (1747)
24 Marie Thérèse Struys (1749)
25 Servaes Struys (1752-03.10.1779)

26 Servaes Antoine Sweerts (1735-09.08.1737 ?)
27 Marie Lucie Sweerts (1736-1765), overleed in Vissenaken St.-Martinus
x Henri Gabriël Michiels (1744-1812), gemeentesecretaris, overleed in Tienen
28 Henri Sweerts (1738-jong)
29 Marie Anne Sweerts (1740-1777) 30.12.1777 225
x Henri Lowet (1736-1804)
30 Antoine Balthazar Sweerts (1742-1808), griffier in de Regentie
x **Marie Lucie Schepers** (1748-1789) **(22)**
xx **Dorothea Van Nerum** (1763-1814), dochter van Joannes en Cath. Bueckens **(16)**

31 Antoine Sweerts (1738)
32 Anne Catherine Sweerts (1740-1804), overleed in Tienen
x Pierre Josse Vandertaelen (ca. 1732-1768), dokter, overleed in Tienen St.-Germanus
xx Jean Baptiste Rondas (….), notaris in Tienen
33 Servaes Sweerts (1742-1814)
x Anne Catherine Nijs (1742-1794), zijn nicht
34 Jacobus Sweerts (1744)
35 Marie Elisabeth Sweerts (1751-1809)
x Jacques Dotremont (1756-1819), brouwer en landbouwer
36 Joannes Hubertus Sweerts (1752-1805), pastoor-deken vanaf 1779
37 Jean Henri Sweerts (1754-1825)
x Anne Gertrude Van Osmael 1752-vóór 1825), verwant 3°graad
38 André Antoine Sweerts (1755-1792), kan. in de abdij van Park; onderp. Werchter
39 Françoise Thérèse Sweerts (1759)
40 **Philippe Jacques Sweerts** (1762-1788) **(15)**

Van de achterkleinkinderen is zeker begraven in de crypte:

-Henri Sweerts (Hoeg. 10.02.1767-24.10.1768), zoontje van griffier Antoine Balthazar Sweerts (1742-1808) en Marie Lucie Schepers (1748-1789), zijn eerste echtgenote; kleinzoon van griffier Servaes Sweerts (1713-1779) **(07)**

De familieleden bijgelegd in de crypte zijn in het vet aangemerkt. Buiten de uitzondering van Dorothea Van Nerum in 1814 is er zeker niemand in de crypte bijgelegd na 1796.

Stamboom Rega tot aan professor dokter Henri Joseph Rega

3.Henricus Rega (03.10.1602-Outg. 08.07.1688), landbouwer, schepen van Outgaarden

x JoannaVlemincx (+01.05.1651), d. van Henri Vlemincx x Conincx Joanna
xx 08.01.1664 Elisabeth Ralis(+Outg. 14.01.1691), wed. Putzeys Dieudonné

3.1.Rega Joannes (Outg. 06.1638-Hoeg. 03.01.1713) (volgt onder 4)
3.2.Rega Henri (Outg. 1640), norbertijn te Heylissem
3.3.Rega Nicolaes (Outg.), (volgt onder 5)
3.4.Rega Guilielmus (Outg. 09.10.1644-1699), was student theologie te Leuven in 1673, pastoor te Watermaal, liet een bibliotheek na aan broer Petrus, voor de studenten van de familie
3.5.Rega Petrus, vader van de beroemde Henri-Joseph (volgt onder 6)
3.6.Rega Gaspard (Outg. 1648-22.01.1722), ongehuwd
3.7.Rega Philippe-Antoine,
3.8.Rega Margriet (Outg. 03.12.1651)

***4.Joannes Rega (Outg. 06.1638-Hoeg. 03.01.1713),* burgemeester van Hoeg., woonde in het gehucht Nerm en werd begraven in de kerk**
was brouwer te Hoegaarden, misschien landbouwer te Bets; hij was cijnshouder van het pachthof Beynts onder Wommersom
x Hoeg. 26.02.1669 Van Goidtsenhoven Antoinette (Hoeg. 30.04.1645-18.04.1714), d. van Martin Van Goidtsenhoven en Gertrude Hermans

4.1.Gertrude Rega(Hoeg. 03.03.1670), waarschijnlijk als kind overleden
4.2.Joanna Theresia Rega (Hoeg. 02.05.1671-26.08.1676), begraven in de kerk
4.3. Henri Riga/Rega (Hoeg. 15.10.1672-Geetbets 05.04.1747)
x Geetbets 07.02.1701 Helena Audiaens/Haudiens (Geetbets 29.04.1680-02.04.1772),dochter van Sr Henri Audiaens (Geetbets 06.02.1643), baljuw
4.4.Martinus Rega (06.01.1674), pastoor te Holsbeek
4.5.Jan-Henri (07.12.1675-08.08.1743?), pastoor van Hoeilaart
4.6.Anne Margareta Rega (15.03.1678), kan zuster Anne Margriet Rega zijn die +Tienen 04.06.1714, begraven in het Begijnhof (altaar van O.-L-Vrouw)
4.7.Michel Rega (13.12.1679-06.06.1709)
4.8.Gertrude Rega (16.06.1681-Outg. 12.02.1763); overleefde haar man
x Hoeg. 06.05.1705 Henri Van Orsmael/Osmael, woonden in Outgaarden.
4.9.Maria Theresia (13.12.1682), begijn te Tienen
4.10.Catherine Barbe Rega (03.05.1684), begijn te Tienen
4.11.Elisabeth Rega (10.10.1686-Hoeg. 02.10.1765),
x Hoeg. 05.04.1712 Pierre Stockmans uit het gehucht Nerm (+Hoeg. 24.07.1767), beiden begraven in de nieuwe crypte in de kerk
4.12.Gorgonius Rega (09.05.1691-03.11.1693), begraven in de kerk

5.Nicolas Rega (Outg. 1642-27.07.1699), Schepen van Hoegaarden, dan meier, pachter en brouwer wonend te Outgaarden.
x Zétrud-Lumay 22.02.1688 Cécile Tritsmans (Outg. 27.04.1673-22.06.1741),
dochter van Jacques en Jeanne Putseys

1.Henri Rega (Outg. 05.10.1690-Gent 10.12.1753), kozijn van beroemde dokter Henri Joseph en droeg hetzelfde wapen als deze laatste, baccalaureaat in de theologie, regent van het Leliecollege te Leuven en vanaf 1730 kanunnik van de 3de vrije prebende van S. Bavo.
2.Jeanne Antoinette Rega *(ZL 08.11.1692)*
x ZL 21.10.1713 Jean Philippe Vandendyck, griffier van Zétrud-Lumay.

3.Paul Nicolas, genoemd Gabriel Rega (ZL 03.04.1696-11.10.1786), wordt prior van de abdij van Heylissem en pastoor van Grimde
4.Guillaume Rega (Outg. 06.10.1698-Heylissem 11.11.1786), theoloog.

6.Pierre Rega (Outg. 23.12.1646-Leuven 29.06.1731).

x Leuven 23.05.1677 Elisabeth Mertens.
xx Christine Van Herberghe (Hoeg. 30.09.1654).[61]
dochter van Henri (+Hoeg. 17.05.1685) en Maria Vanmol/Van Mol.

1.Guillaume Rega (° rond jaarwisseling 1677/1678), enig kind 1ste huwelijk
2.Elisabeth Rega, begijn, jubileum 22.10.1748
3.Marie Anne/Marianne Rega, begijn te Leuven, vermeld in 1731.
4.Catherine Rega, begijn, maakte testament 1742.
5.Anne Thérèse Rega, waarschijnlijk allemaal overleden vóór 1754.
6.Henri Joseph Rega (Leuven 26.04.1690[62]-22.07.1754)[63]

Henri Joseph Rega studeerde aan het Drievuldigheidscollege en behaalde er al de eerste prijzen. Begon universitaire studies in 1707 en volgde de cursussen van de pedagogie *'Het Varken'*, waar hij op 7 april 1712 promoveerde tot licentiaat in de geneeskunde.
40 Dagen later werd hij bijgevoegd professor (22 jaar oud!) aan de universiteit en kreeg hij een prebende van de Sint-Pieterskerk; hij vervolmaakt zich te Parijs. Bij zijn terugkomst krijgt hij eerst de leerstoel chemie en dan die van anatomie
Dokter in de geneeskunde wordt hij op 18 februari 1717 en op 11 september wordt hij professor primarius geneeskunde.
Op 31 augustus 1719, 29 jaar oud, is hij rector magnificus van de Leuvense universiteit..
Op zijn voorstel aanvaardt de senaat van de universiteit de oprichting van een openbare bibliotheek en de bouw van een anatomisch theater met als architect Jacques Antoine Hustin, dezelfde van het koor in de nieuwe kerk van Hoegaarden[64]. Zijn '*Verhandeling over de Sympathie*' van 1721 bezorgt hem een plaats in de geschiedenis van de wetenschappen en de ontdekkingen.

[61] De pastoor van Halen (1686-1721), Henri Van Herberghe(n) (Hoeg 24.03.1648-Halen 24.04.1721) was een broer van Christine. Na zijn overlijden kreeg pastoor Henri van Herberghe een grafsteen met wapenschild in de kerk van Halen.
[62]p/m Henri Van Herberghen, geboren Hoegaardier en pastoor van Halen en Anne Van Herberghen, begijn in het Groot Begijnhof te Leuven; hij werd geboren in de Redingenstraat te Leuven.
[63] overleed in zijn herenwoonst in de Parijsstraat; begraven op het kerkhof van de Sint-Pieterskerk.
In de jaren 1960 was zijn woonst een meisjespedagogie
[64]Minderbroedersstraat, 1744, met zijn eigen geld ingericht (1800 gulden); later atelier van Constantin Meunier; in de 20ste eeuw werden er evangelische kerkdiensten gehouden.

Hij werd dokter van de gouvernantes Marie Elisabeth en Marie Anne en later van Maurice, graaf van Saksen. Hij valt ook in de gratie van de hertog van Lotharingen.
In 1738 koopt hij voor 4.800 gulden Brabants een huis met tuin van ca. 25a. op de hoek van de Minderbroedersstraat en de Voer om een botanische tuin in te richten (de Kruidtuin).
Hij kon verhinderen dat Leuven in 1746 door de Fransen onder maarschalk Lodewijk van Saksen werd in brand geschoten. Hij herinnerde zich dat hij de maarschalk genezen had tijdens het beleg van Doornik, ging hem opzoeken in zijn hoofdkwartier, en bekwam de belofte dat zijn stad zou gespaard blijven.
Op 17 juli 1754 stichtte hij 2 studiebeurzen waarvoor hij 10.000 gulden naliet (not. Eyckermans).
Voor de bibliotheek van de universiteit legeerde hij 2.000 gulden.
Zijn geschilderd portret bleef in de brand van 1914.
Zijn zegelring is bewaard; in 1960 werd hij bewaard te Leuven bij professor Debaisieux.

Onder de afstammelingen van Marie Hélène Rega x Théodore Arnauts zijn er 15 dokters in de geneeskunde.

Uit de genealogie Collart

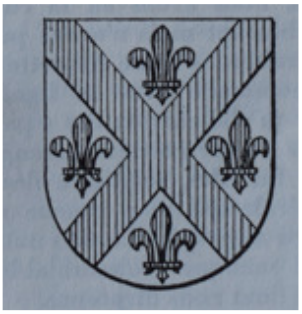

I.Antoine Collart*/Collaert/Collard/Colart*
woont in Zétrud-Lumay wanneer hij op 11 december 1538 volmacht geeft aan zijn zoon Laurent. Deze moet dus meerderjarig zijn zodat zijn vader zeker moet geboren zijn rond 1490 of vroeger. De afkomst kennen we niet omdat de afstamming in de *Annuaire de la Noblesse* van 1868 tendentieus is.

II.Antoine Collart [65](28.10.1614-vóór 16.12.1688[66]), heer/baljuw van St.-Remy-Geest.
x Marie de Hoboval/Houbouval (+ vóór 27.01.1683).
1.Dom Jacques François Collart (St.-Remy-Geest 23.08.1642-na 25.10.1710), in de abdij Saint-Laurent (Luik).
2.Marie Collart (St.-Remy-Geest 29.10.1644-Jodoigne 07.09.1696)..
x Jodoigne 07.12.1665 Jacques Charles de Rouveroy/ de Rouvroir.
xx Jodoigne 04.07.1675 weduwnaar Laurent de L'Escaille (Jodoigne 07.04.1646-28.12.1676).
3.Mathieu Collart (St.-Remy-Geest 02.04.1646), provisor in de abdij van Heilissem.
4.Sr. Antoine (V) Collart (St.-Remy-Geest 24.12.1647[67]-ZL 24.12.1716). Hij was pachter op Grand-Chappeauvaux, het gehucht tussen Opheilissem en St.-Jean-Geest en in Cappendael.
x Juffrouwe Christine Braze/Brasse (+ ZL 17.101713, d. van Sr. Bernard Braze en Juffrouwe Anne van Creft/van der Creefte.

-Jean Collart (?)
-Isabelle Collart (ZL 16.11.1687-05.02.1752).
x 03.07.1731 Martin Jadoul (ZL 12.04.1675-02.01.1733), zoon van Jean Jadoul en Marie Marischal ;Martin was van Hoegaarden, maar ° en + in Zétrud-Lumay.
xx 01.02.1724 Gilles Froidmont van St.-Jean-Geest.
xxx 09.10.1740 Arnold Michiels van St.-Martinus-Vissenaken.

Zijn neef Gilles Collart was heer van Sainte-Marie-Geest.
5.Anne Antoinette Collart (St.-Remy-Geest 22.05.1649)
x Bartholomé Vlemincx, weduwnaar van Anne Marie de Lantwijck en zoon van Mathieu Vlemincx van Vertrijk en Anne Collart
6.Bartholomé Collart (St.-Remy-Geest 14.06.1651), adjudant van messire le duc d'Ormont, luitenant-generaal van de cavalerie van Zijne Majesteit.
7.Rochus Collart (St.-Remy-Geest 18.06.1653-vóór 1679), militair bij de troepen van de Prins van Oranje
8.Jeanne Marie Collart (St.-Remy-Geest 21.06.1655)
9.Guillaume Collart (St.-Remy-Geest 06.10.1659), abt van Saint-Laurent (Luik)
10.Dieudonné Libert Collart (St.-Remy-Geest 11.11.1660/1664-18.03.1703)
x St.-Remy-Geest 23.10.1690 Marie Françoise de Lantwijck, verwant in de derde graad, dochter van Libert en Domicella Catherine Vlemincx.
11. Gilles François Collart (St.-Remy-Geest 08.11.1665), (zie III.)

[65] Jean Cassart, Recherches sur les Collart en Hesbaye brabançonne, -Brabantica IX (1968), Brussel, p. 127-
[66] Datum inventaris van zijn sterfhuis.
[67] Peter en meter zijn Sr. Antoine Collart, chirurgijn in Hoegaarden en Anne Collart.

III. Gilles François Collart (St.-Remy-Geest 08.11.1665-ZL 24.11.1735[68]), meier van Hoegaarden maar wonend in Zétrud-Lumay.

x Gertrude de Brabant (1669/1679-ZL 24.04.1756), d. van Noël de Brabant en Anne Stas.

-1Marie Thérèse Rosalie Collart (ZL 09.10.1699-Leuven 11.07.1772), begijn in het Groot Begijnhof te Leuven.

-2Marie Rose Collart (ZL 07.02.1701-29.09.1750), ongehuwd.

-3Marie Florence Collart (ZL 22.09.1702) x kapitein Mathieu Roland, nakomelingen.

-4Antoine Théodore (zie IV).

-5Jeanne Gertrude Collart (ZL 13.08.1707-10.02.1778), ook begijn Leuven.

-6Marie Françoise Collart (ZL 20.01.1710-Hoeg. 26.06.1756)

x ZL 11.10.1739 Antoine Nivelle (Neervelp-Hoeg. 05.05.1762)[69]

kinderen: Joseph, Rose x Gilles Montenaeken, Jean, Marie Thérèse Nivelle.

-7Marie Barbe Collart (ZL 12.07.1712) x ZL 28.11.1743 Mathieu Houbar/Houba/Hoebar (ZL 15.11/12.1712), meier van Zétrud-Lumay, zoon van Frédéric en Isabelle Lebegge.

-8Henri Joseph Collart (ZL 25.10.1714)

-9Gilles Bernard Collard.

IV.Antoon Theodoor Collart (Zétrud-Lumay 16.10.1704-Hoeg. 23.11.1778) (grafnis nr. 20), meier in Hoegaarden, brouwer en woonde in de Grote Molen (molen van Park)

X Hoeg. 16.01.1741 Deodata Fin(e)au/Fenot/Finouz (Monten. 16.03.1708 -Hoeg. 28.01.1776) **(17)**, d. François Finau en Marie Delmotte

Hun kinderen :

-Jeanne Albertine Collart (Hoeg. 20.09.1742)

-Joseph Jacques Collart (Hoeg. 15.04.1744-)

-Marie Thérèse Collart (Hoeg. 01.09.1745-15.10.1783**) (4a, niet meer zichtbaar),** ongehuwd

-Antoine Joseph Theodore Collaert (Hoeg. 16.08.1747-28.07.1831), landbouwer

X Hoeg. 26.01.1790 Barbe Laurent (Hoeg. 03.09.1765-Rommersom 27.02.1807), d. Jacques en Jeanne Marie Aerts, landbouwers, naderhand op de Zwaluwenhoeve

-Jean Charles Collart (Hoeg. 24.01.1750-13.02.1793), ongehuwd

-Mathieu Joseph Collart (Hoeg. 10.05.1752-Zétrud-Lumay 1811), landbouwers in ZL.

x ZL 20.06.1776 Marie Joseph Dediest (ZL 01.11.1757-30.01.1779)

xx Oorbeek 23.01.1780 Marie Elisabeth Meugens[70] (Oorbeek 06.02.1757-Zétrud-Lumay 13.12.837), d. van Lambert Meugens en Gertrude Van Hagendoren

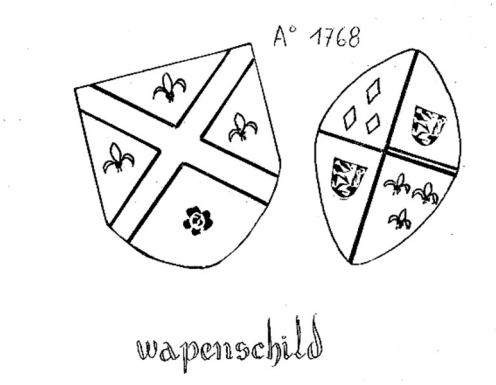

Liet aan de Grote Brug te Hoegaarden de '*Zwaluwhoeve*' bouwen, sinds 1741 aangeschreven als eigendom van de familie Collart. Antoine Theodore Collaert was de meier van Hoegaarden wiens naam prijkt op de gedachtenissteen in de gevel van de kerk. In 1735, op 31-jarige leeftijd volgde hij zijn vader Gilles in deze functie op.
De vierkantshoeve werd door Sr. Antoine Theodore Collaert gebouwd rond 1741 en vergroot in 1768, jaar waarin het poortgebouw bekroond werd met een gevelsteen waarin een dubbel wapenschild:

1- het schild Collart, een schuinkruis vergezeld van

[68] Zijn overlijdensakte is ook genoteerd in de parochieregisters van Hoegaarden

[69] Woonden in Hoeg. kort bij/naast het klooster.

[70] Zij is een jongere zus van Norbert Meugens (Oorbeek 08.12.1750-Vlierbeek 26.07.1806),werd benedictijn in de abdij van Vlierbeek en abt op 10 juli 1792; er is een geschilderd portret bewaard.

drie lelies, één in het hoofd en één in elke flank, met een roos in punt;
2- het schild Finau (echtgenote van de Meier), gevierendeeld :
I drie ruiten geplaatst in 2 en 1; II & III een leeuw; IV drie lelies geplaatst in 2 en 1
als helmteken : een vizierdeel met uitstekende lelie.
Vier voorbeelden van de rijkdom van de 'Collarts':

Meier Collart bezat ook nog verschillende eigendommen buiten Hoegaarden, waaronder het cijnsgoed des Préalle (delle Préalla) te Villers-le-Bouillet (volgens akte van 1759). Dit goed werd in 1788 door zijn zoon Antoine Joseph Theodore Collart, omgewisseld met het St. Bartholomeuskapittel van Luik, tegen 15 bunders grond te Francourt in het rechtsgebied van Geldenaken. (Archives de Huy-Cour de Justice de Wanz n° 97 P.50 Not. Remy, Liège).

Testament van 3 augustus 1677 schenkt E.H. Reinier Collart, *kapelaan aan de collegiale kerk van O.-L.-Vrouw in Tongeren aan zijn Eerwaarde broer Joannes Franciscus Collart, kanunnik te Hoegaarden al wat hij zal erven na het overlijden van zijn moeder Anne Homble. Dit testament werd opgesteld in St.-Truiden voor notaris Vanden Staden in het huis van Reinier, genaamd 'Den Moriaen' op de markt.*

Testament voor notaris Hubens en gedateerd 27 december 1761:
***Verhuur voor 9 jaar door Heer Anthoon Collart, meier aan Heer Mathieu Houbar, hun zwager en meier te Lummen**:*
-Zijn pachthof met schuur, stallen, groentetuin, boomgaard en het blok daaraan annex, samen ca. 9 dagmalen gelegen te Lummen tegen de straat van Lummen naar Geldenaken (de rest ontbreekt);
-een weide gelegen vlakbij tussen haar grachten aan de overzijde van de Gete, die de weide scheidt van het vorige goed, reg. 's Heerenstraete, de erfgenamen Weynandt Nijs en de Gete;
-9 dagmaal land;
-een half bunder land aan de 'cleyn keystraete'
De huur bedraagt 140 gulden Brabants courant geld/jaar + de cijns en de lasten.
Hij moet dak, deuren, vensters en glazen vensters onderhouden; elk jaar moet hij -waar het meest nodig is- 400 goede leverbare walmen versteken; alle daken met schalies moet hij laten onderhouden, behalve de kost en de drank voor de dekkers en de werklieden; hij moet elk jaar met zijn paard en wagen twee karweien doen als het nodig is en de aannemer 'savel' nodig heeft; hij moet 'loffelijck' mesten en cultiveren, vooral in de laatste 3 jaren; ingeval van miswasch, haircracht, haeghelslagh; den cap der troenck-boomen zal hij doen in 9 gelijke delen en het geheel eens op de neghen jaeren zonder dat hij de toppen van de opgaande bomen zal raken; mag ook niet slenen of takken van de vruchtbomen doen zonder toestemming;
de verhuurder reserveert zich 9 appelbomen en één notelaar.
grachten, watervloeden, riolen en sloten moeten gereinigd en onderhouden worden.
getuigen: Charles Albert en Bernard Meddard.

*En in de huurovereenkomst van 20 juli 1762 verhuurt **Joannes Mareels aan Sr. F. Preuveneers** van Hauthem voor 6 jaar aan 17 gulden per bunder:*

-1 dagmaal 60 korte roeden land aan Chandelos onder Meldert
-1 dagmaal land in het Opperveldt
-3 dagmaal land boven Schoor te Hoegaarden (die hij heeft van Guilliam Geusen)
-een half bunder en eenhalf dagmaal in het Oppersveldt
-een half bunder over het pachthof van Sr. Collart te Hauthem reg. Sr. Collart, de weduwe Nicolaus Van Elder en Anthoon Loos

Doopakte van Françoise van Osmael

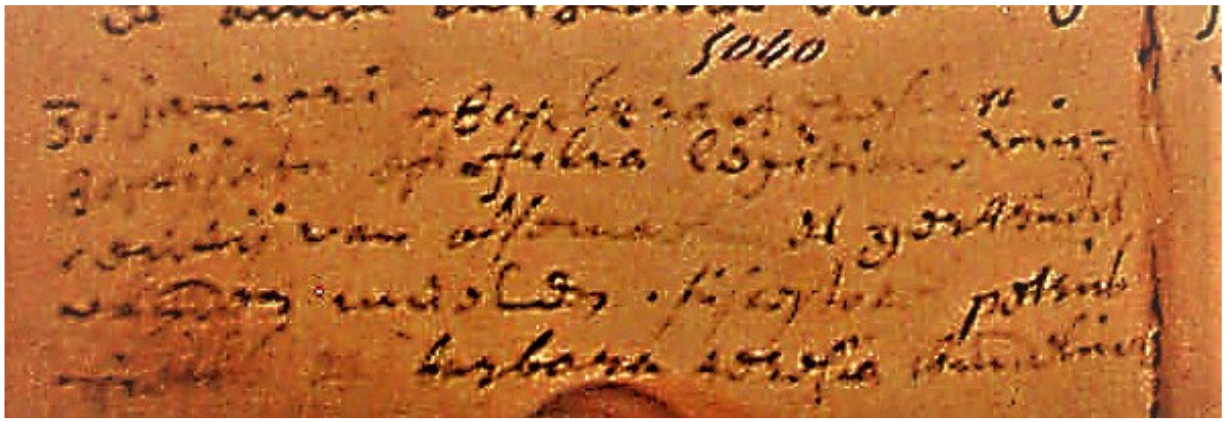

PRHoeg., dopen, p. 484v., nr. 5040

Niet opgenomen **in de index** op het doopregister.